Resimli

YAKIN TARİHİMİZ VE ATATÜRK

Ressam:

Mehmet BAL

1908'İN YILDIZ BAŞLARI SELANİK'TE BİR İÇKİLİ GAZİNODA GENÇ SUBAYLAR MEMLEKET MESELELERİNİ KONUŞMAKTADIRLAR. ÖĞLEDEN MAVİ GÖZLÜ SARIŞIN BİR SUBAY KÖŞELİYLE İLERİKİ GÜNLERDE EDİNECEĞİ VEKİLLERİ BİLİYORMUŞ GİBİ YAPACAĞI İŞLERİ ANLATMAKTA, BU İŞLERDE KENDİSİNE YARDIMCI OLACAK KİŞİLERE GÖREVLER VERMEKTEDİR.

İNKILAP YAPILMIŞTIR, FAKAT BU KAFİ DEĞİLDİR. KÖKLÜ PROGRAMLAR YAPMAK LAZIMDIR.

PADİŞAH DEVİRİLECEKTİR. ORDU YENİDEN DÜZENLENECEKTİR. MEMLEKET BİR KAÇ AKILSIZIN FİLİNE BIRAKILAMAZ. BİR ÇEK ADAMI YERİNE BİR KAÇ KİŞİYLE İKTİDA OLUNDUĞU MESELA SİNİ ÖKÜZ KÖRÜKÜNE YAPARAK SİNİ İLÇİ YAPAR YABANCI ÜLKELERE GÖNDERİRİM.

SİZLERİ O GÖREVLERE ATAYACAK KİŞİ OLACAĞIM.

BU SÖZLERİN SAHİBİ AZİMLİ GENÇ KOLAĞASI İLERİKİ YILLARDA SÖYLEDİKLERİNİ YERİNE GETİRECEK, HEDEFLEDİĞİ KONUMA GERÇEKTEN KAVUŞACAK OLAN "TÜRKİYE CUMHURİYETİ"NİN KURUCUSU OLAN

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'TEN BAŞKASI DEĞİLDİR.

"HASTA ADAM" OSMANLI İMPARATORLUĞU

RUS ÇARI I. NİKOLA PETERSBURG SARAYINDAKİ BALODA İNGİLİZ SEFİRİNE OSMANLILARIN DURUMUNU HASTA ADAM DEYİMİYLE İFADE EDİŞİ DÜNYA SİYASETİNİN DOĞU MESELESİ BÖLÜMÜNDEKİ YERİNE OTURUR. DOĞU MESELESİ, OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN PARÇALANMASI DEMEKTİ. BATILI GÜÇLER HEM BİRBİRLERİYLE ÇÜRÜŞMEKTE HEM DE OSMANLI TOPRAKLARINI GENİŞLEME VE YAYILMALARININ YEGANE BÖLGESİ KABUL EDEREK BİRLEŞİP ANLAŞMAKTA TEREDDÜT ETMEMEKTEDİRLER. İLK ÖNCE ANA VATANA BAĞLI TOPRAKLAR PAY EDİLECEK, SONRA ANADOLU.

İNGİLTERE KRALI VE EDWARD

İTALYA KRALI UMBERTO

DOĞUDA KARS, ARDAHAN VE BATUM SANCAKLARI RUSYA'YA VERİLMİŞ, İNGİLTERE DE KIBRIS ADASINA YERLEŞMİŞTİ. İTALYA'NIN AKDENİZ KIYILARINDA GÖZÜ VARDIR. EN BÜYÜK PAYI KOPARMAK İÇİN FIRSAT KOLLAMAKTADIR. TUNUS DA FRANSIZLARIN HİMAYESİNE BIRAKILMIŞTIR.

BERLİN KONGRESİ

1789 FRANSA İHTİLÂLİNİN YAYDIĞI ÖZGÜRLÜK FİKİRLERİYLE AYAKLANAN ULUSLARA BU GÜÇLERİN SAĞLADIĞI DESTEĞİN OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN ÇÖKMESİNDE BÜYÜK ETKİSİ OLMUŞTUR. 1804'DE SIRPLARIN İSYANIYLA BAŞLAYAN ÇÖZÜLMEVİ 1810'DA YUNAN İSYANI TAKİP ETTİ. BÜKREŞ ANLAŞMASIYLA SIRPLAR KISMİ ÖZERKLİKLERİNİ, 1829'DA YUNANLILAR BAĞIMSIZLIKLARINI KAZANDILAR. AYNI TARİHTE EFLAK-BUĞDAN'A (ROMANYA) BİR TAKIM HAKLAR TANINDI. 1877-78 RUS OSMANLI SAVAŞI SIRASINDA VARİLAN AYASTAFANOS VE BERLİN ANTLAŞMALARI SONRASINDA ROMANYA-SIRBİSTAN-KARADAĞ RESMEN BAĞIMSIZ OLMUŞLARDI. BULGARİSTAN BOSNA-HERSEK SÖZDE OSMANLIYA BAĞLIDIR. ASLINDA BU TOPRAKLAR DA İMPARATORLUKTAN KOPARILMIŞTIR.

DOST GÖRÜNÜMÜNDE OLAN ALMANYA İLERİKİ YILLARDA ÇIKARLARI UĞRUNA OSMANLI DEVLETİNİ BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINA SOKMAKTA SAKINCA GÖRMEYECEKTİR.

AVUSTURYA-MACARİSTAN İMP. FRANZ FERDINAND

ALMAN İMPARATORU II. WILHELM KAYZER

FRANSIZ RAYMOND POINCARE

İÇ OLAYLAR

1880-81- BU YILLARDA OSMANLI TOPRAKLARINDAN KOPARILMIŞ TOPRAKLARDAN GÖÇ HAREKETLERİ HIZLANIR. BU GÖÇLER BOSNA-HERSEK, TEŞELYA VE DOĞU RUMELİ'DEN OLMAKTADIR. ABDÜL HAMİD YÖNETİMİNİ ŞİDDETLENDİRİR. İLK OLARAK DA MEŞRUTİYETE DAYALI OSMANLILIK VE CUMHURİYET FİKİRLERİNİN SAVUNUCUSU OLAN SADRAZAM MİTHAT PAŞA'YI SADRAZAMLIKTAN ALIP İTALYA'YA SÜRGÜNE GÖNDERİR. 1877'DE AÇILAN İLK MEBUSLAR MECLİSİ ONUN ESERİDİR. ABDÜLHAMİD, OSMANLI-RUS HARBİ SIRASINDA MEBUSLAR MECLİSİNİ KAPATTIRMIŞ, İLK MEŞRUTİYETİN KISA DEVRİ DE BÖYLECE SON BULMUŞTU. MİTHAT PAŞA DAHA SONRA HİCAZ'DAKİ TAİF'E SÜRGÜN EDİLİR. VERİLEN BİR EMİRLE İPLE BOĞULARAK ÖLDÜRÜLÜR. 1884- İHTİLALCİ VE GAZETECİ ALİ SUAVİ V. MURAD'I KURTARIP, ABDÜLHAMİD'İN YERİNE TEKRAR TAHTA OTURTMAK AMACIYLA, ÇIRAĞAN SARAYINA YAPTIĞI BASKINDA BAŞARILI OLAMAMIŞ VE HAYATINI KAYBETMİŞTİR. BU ABDÜLHAMİT'İN BASKI YÖNETİMİNE KARŞI BİR HAREKETTİ.

BU YILLARDA NAMIK KEMAL'İ, ŞİNASİ'Yİ, ZİYA PAŞA'YI OKUYUP ONLARIN İLERİCİ FİKİRLERİNİ BENİMSEYEN GENÇ BİR NESİL MEYDANA GELMEKTEDİR. İLERİKİ YILLARDA HARBİYE, TIBBİYE, MÜLKİYE GİBİ O DEVRİN ÇAĞA DÖNÜK OKULLARINDA BU ÖNERİLERİN FİKİRLERİNİ TAŞIYAN DERNEKLER KURULDU. BUNLAR ÖNCELERİ FİKİR POLİTİKASINDA KALIP, SONRALARI ABDÜLHAMİD'İN BASKI YÖNETİMİNE KARŞI EYLEME GEÇECEKLERDİR.

SELANİK 1881

OSMANLI AVRUPASI'NIN EN BÜYÜK VİLAYETİ

BATI UYGARLIĞI NİMETLERİNDEN ERKENDEN YARARLANMIŞ, GENİŞ CADDELERİ, BÜYÜK BİNALARI, MAĞAZALARI, SU, HAVAGAZI, TRAMVAYI İLE EĞİTİM DÜZEYİ OLDUKÇA İLERİ, BATILI ANLAMDA BİR LİMAN ŞEHRİ. VİLAYETİN 90.000 NÜFUSUNUN 30.000'İ TÜRK-MÜSLÜMAN GERİSİ MUSEVİ VE FRENKLERDEN OLUŞMAKTADIR. BÜTÜN OSMANLI ŞEHİRLERİNDE OLDUĞU GİBİ SELANİK'TE DE MÜSLÜMAN HIRİSTİYAN MAHALLELERİ AYRIDIR.

İMPARATORLUĞUN EN ÇALKANTILI BİR DÖNEMİNDE TÜRKLERE AİT AHMET SUBAŞI MAHALLESİ'NİN PEMBE BOYALI AHŞAP BİR EVİNDE ALİ RIZA EFENDİ VE ZÜBEYDE HANIMIN DÖRDÜNCÜ BİR ERKEK ÇOCUKLARI DÜNYAYA GELİR. ADINI MUSTAFA KOYARLAR. KENDİSİNDEN ÖNCE DOĞMUŞ OLAN ÜÇ KARDEŞİ O DOĞMADAN ÖNCE ÖLMÜŞLERDİR.

SELANİK'E DÖNÜŞ

MUSTAFA'NIN EĞİTİMDEN UZAK KALMIŞ OLMASI ONU ÜZÜYORDU. BU ÜZÜNTÜSÜ ANNESİNİN GÖZÜNDEN KAÇMIYORDU. NİHAYET EĞİTİMİNİN DEVAMI İÇİN SELANİK'TEKİ TEYZESİNİN YANINA GÖNDERİRLER. BURADA O DÖNEMİN SİVİL ORTA MEKTEBİ OLAN MÜLKİYE RÜŞTÜYESİNE KAYDEDİLİR. FAKAT BU OKULDA BİR ARKADAŞI İLE TARTIŞIR. OLAYA ŞAHİT OLAN KAYMAK HAFIZ LAKABLI BİR HOCANIN KENDİSİNİ DÖVMESİ ÜZERİNE BİR DAHA DÖNMEMEK ÜZERE OKULU TERK EDER.

ASKERLİĞE İLK ADIM

SELANİK'TEKİ KONSULARININ OĞLU ASKERİ OKULA GİTMEKTEDİR. ONUN PARLAK ÜNİFORMASINI HAYRANLIKLA İZLEYEN MUSTAFA, BÖYLE BİR OKULDA EĞİTİM YAPMAYA BÜYÜK İSTEK DUYAR. ANNESİNİN YOĞUN BASKILARINA KARŞIN GİZLİCE GİRDİĞİ ASKERİ RÜŞTİYE SINAVLARINI BAŞARI İLE KAZANIR VE OKULA KAYDOLUR.

MUSTAFA KEMAL BU TEŞEBBÜSÜNÜ MİLLİ MÜCADELE SIRALARINDA BİR GAZETECİYE ŞÖYLE ANLATIR:

KONSOLOSUMUZ KADRİ BEY ADINDA BİR ZAT VARDI. OĞLU AHMET ASKERİ RÜŞTİYESİNE DEVAM EDİYOR VE O MEKTEBİN ELBİSESİNİ GİYİYORDU. ONU GÖRDÜKÇE BEN DE ÖYLE ELBİSE GİYMEYE HEVESLENİYORDUM. SONRA SOKAKLARDA ZABİTLER GÖRÜYORDUM. BU DERECEYE VASIL OLMAK İÇİN TAKİP EDİLMESİ LAZIM GELEN YOLUN ASKERİ RÜŞTİYESİNE GİRMEK OLDUĞUNU ANLIYORDUM. O SIRA ANNEM SELANİK'E GELMİŞTİ. ASKERİ RÜŞTİYESİNE GİRMEK İSTEDİĞİMİ SÖYLEDİM. ANNEM ASKERLİKTEN ÇEKİNEN BİRİ İDİ, ASKER OLMAMA ŞİDDETLE KARŞI ÇIKIYORDU. KABUL İMTİHANI ZAMANINI ONA SEZDİRMEDEN KENDİ KENDİME ASKERİ RÜŞTİYESİNE GİDEREK İMTİHAN VERDİM. BÖYLECE ANNEME KARŞI BİR EMRİVAKİ İHDAS ETMİŞ OLDUM.

1894-95 DOĞU ANADOLU'DA

ERMENİLER AYAKLANIR

BU YILLARDA ERMENİLER "ERMENİSTAN DEVLETİ"NİN TEMELLERİNİ OSMANLI TOPRAKLARINDA ATMAYI KOLAY GÖRDÜKLERİNDEN İNGİLTERE'NİN TAHRİKLERİYLE HAREKETE GEÇERLER.

PATRİK "METOS İZMİRLİYAN" OSMANLI-RUS HARBİNDEN SONRA YEŞİLKÖY'DEKİ RUS KUMANDANINA GİDEREK ERMENİSTAN DEVLETİ'NİN KURULMASI İÇİN OSMANLI DEVLETİNE BASKI YAPILMASINI İSTEMİŞ OLANLARDAN BİRİDİR. HINÇAK KOMİTESİNCE SİLAHLANDIRILAN ERMENİ ÇETECİLERİ ANADOLUNUN DOĞUSUNDA, DAHA ÇOK MUŞ VE BİTLİS MINTIKALARINDA, AÇIKTAN AÇIĞA AYAKLANARAK BÖLGEDEKİ TÜRKLERE KARŞI KATLİAMA BAŞLAMIŞLARDIR. AMAÇLARI KIŞKIRTMAK, SONRA KENDİLERİNİ BASTIRMAK İÇİN GÖNDERİLEN KUVVETLERİN BASKI VE TECAVÜZLERİNE MARUZ KALDIKLARINI ÖNE SÜREREK BİLHASSA İNGİLTERE'NİN MERHAMETİNİ ÜZERLERİNE ÇEKMEKTİR. DOĞU ANADOLUDA BAŞLAYAN ERMENİ HAREKATI İLERİKİ YILLARDA İSTANBUL'UN BAZI KESİMLERİNDE DE KENDİNİ GÖSTERECEKTİR.

ALMAN İMHARATORU II. WILHEM'İN OSMANLI ÜLKESİNİ İKİNCİ ZİYARETİ

ALMAN KAYZERİ II. WILHEM 18 EKİM 1898'DE İSTANBUL'A GELİR. BÜYÜK TÖRENLE KARŞILANIR. BU YILLAR ALMANLARIN EN GÜÇLÜ DEVLET OLMA SİYASETİNİ GÜTTÜKLERİ GÜNLERDİR. İSTANBUL'U VE İMPARATORLUK İÇİNDEKİ BÖLGELERİ ZİYARETİNİN SEBEBİ DE İSLAM DÜNYASININ KAZANILMASININ KENDİSİNE MANEVİ GÜÇ KATACAĞI İNANCINDA OLMASIDIR. BAZI GAZETELER ALMAN İMPARATORU'NUN BU ZİYARETİNİ ABDÜLHAMİD'İN BÜYÜK ZAFERİ OLARAK DUYURURLAR.

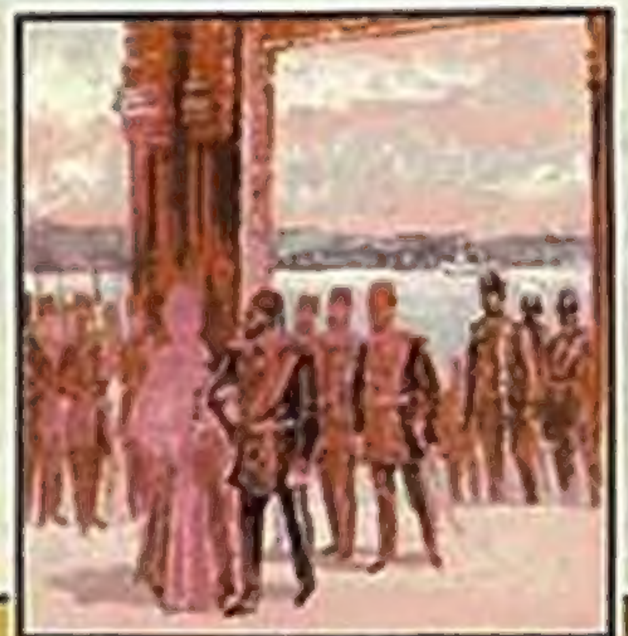

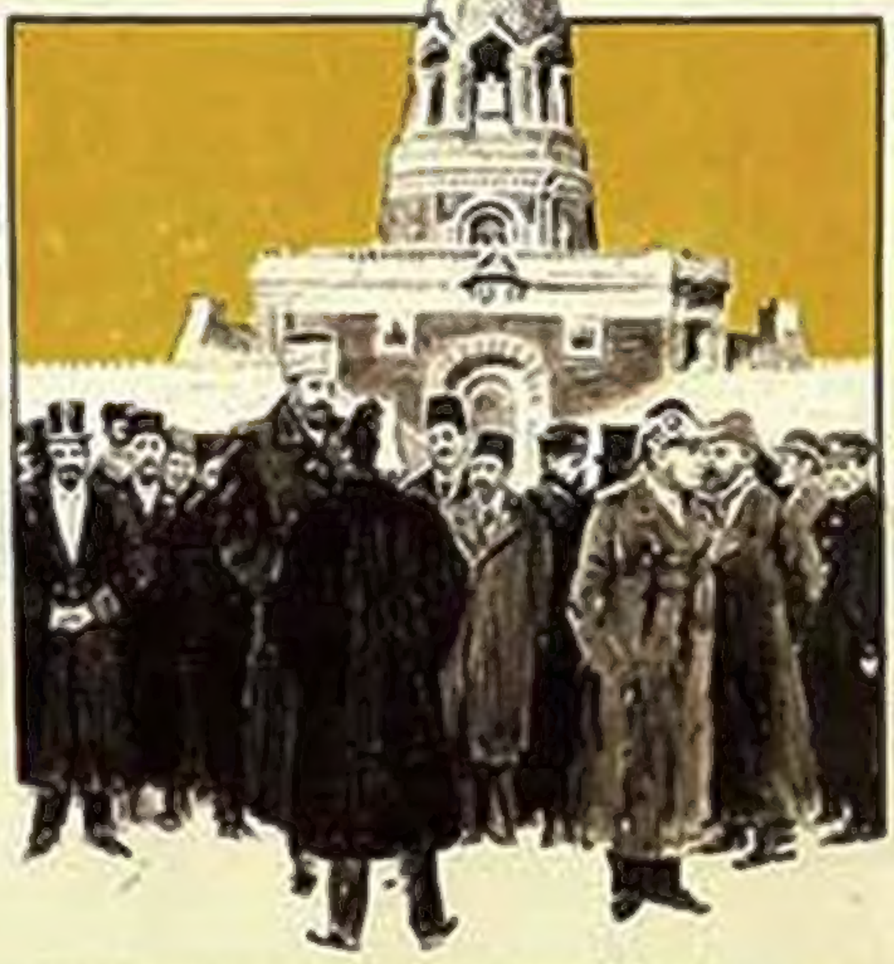

RUSLAR OSMANLI-RUS HARBİNDE ÖLEN ASKERLERİNİN ANISINA YEŞİLKÖY'DE BÜYÜK BİR ABİDE DİKERLER (1898). YEŞİLKÖY CİVARINDA ABDÜLHAMİD'İN İZNİYLE YAPILAN BU BÜYÜK ANITIN AÇILIŞINI RUS ÇARI'NIN KUZENİ GRANDÜK NİKOLA YAPAR. BU ANIT DAHA SONRAKİ YILLARDA İTİHAT VE TERAKKİ TARAFINDAN YIKTIRILIR.

İNGİLTERE KRALİÇESİ VİCTORİA'NIN ÖLÜMÜ ÜZERİNE
VIII. EDVARD TAÇ GİYER

ALMAN İMP.
II. WILHELM

- İSTANBUL-BAĞDAT DEMİRYOLU İNŞASI ALMANLARA VERİLİR.
- ABDÜLHAMİT'İN (İSLAMCILIK POLİTAKASI NA) RAĞMEN "İBNİ SUUD"LİDERLİĞİNDE ARAP MİLLİYETÇİLİĞİ BAŞLAR.
- UZAK DOĞUDA YENİ BİR DEV JAPONYA.
- JAPON-ÇİN VE JAPON-RUS SAVAŞLARI.

İNGİLTERE KRALI
VII. EDVARD

RUS ÇARI ELSANDR III

FRANSIZ
FELİX FAURA

ÇAR II. NİCOLA

İNGİLTERE KRALI
V. GEORGE

"BOER" SAVAŞI

PAYLAŞILAN KIT'A
AFRİKA
KAP'TAN KAHİRE'YE KADAR

JAPON İMPARATORU MUTSU-HITO

1900 YILLARINDA SİYASİ DURUM
ÜÇLÜ İTTİFAK-ÜÇLÜ İTİLÂF

-GİDEREK I. DÜNYA SAVAŞINA YOL AÇACAK OLAN ULUSLARARASI REKABET GEÇEN YÜZYILDAN BAŞLAYARAK BELİRLİ SAFLARIN OLUŞMASINI VE SAVAŞTAKİ TARAFLARIN BELİRLENMESİNİ SAĞLAMAKTAYDI.

MUSTAFA KEMAL SURİYE'DE 1905

MUSTAFA KEMAL KISA SÜRELİ TUTUKLANMADAN SONRA SURİYE'DE 5. ORDUYA BAĞLI 30. SÜVARİ ALAYINA GÖNDERİLİR. 5. ORDU HUZURSUZDUR. ÜLKENİN ARAP VİLAYETLERİNDE AYAKLANMALAR SÜRÜP GİTMEKTEDİR. SURİYE'DEKİ GÖREVİ, MUSTAFA KEMAL İÇİN ÜLKENİN İÇİNDE BULUNDUĞU DURUMU DAHA YAKINDAN GÖRMESİ AÇISINDAN ÇOK YARARLI OLMUŞTUR. YÖNETİMDEKİ KÖTÜ DURUMLAR, HALKIN SIKINTILARI, ORDUNUN EĞİTİM EKSİKLİĞİ HAKKINDAKİ ARAŞTIRMALARI İLERİDEKİ SİYASİ ÇALIŞMALARINA ÖNEMLİ BİR ZEMİN OLUŞTURDU. ÖRGÜTLENME İŞİ İÇİN DE İLK GİRİŞİMİ BURADA YAPTI. SİYASAL FAALİYETLERİ NEDENİYLE ŞAM'DA SÜRGÜN HAYATI YAŞAYAN, UFAK ÇAPTA TİCARETLE UĞRAŞMAKTA OLAN MUSTAFA (CANTEKİN, CUMHURİYET DÖNEMİNDE MİLLETVEKİLİ) EFENDİ İLE TANIŞTI. MUSTAFA EFENDİ DE ÖZGÜRLÜKÇÜ FİKİRLER TAŞIMAKTAYDI. BİR GECE, BİR KAÇ ARKADAŞININ KATILMASI İLE MUSTAFA'NIN EVİNDE İNKILÂP YOLUNDA ÇALIŞMAK ÜZERE "VATAN VE HÜRRİYET" CEMİYETİNİ KURDULAR.

İTTİHAT VE TERAKKİ ORDU MENSUPLARI ARASINDA YAYILIR

ENVER, CEMAL, RAUF BEYLER İTTİHAT VE TERAKKİ'NİN ASKER ÜYELERİDİR.

ENVER VE NİYAZİ BEYLER DAĞA ÇIKARLAR

İSYANLAR, SÜRGÜNLER, İTTİHATÇILARIN YAYILMASI, BÜTÜN BUNLAR ABDÜLHAMİD YÖNETİMİNİN SONUNUN GELMEKTE OLDUĞUNU GÖSTERMEKTEDİR. ENVER BEY VE NİYAZİ BEY ÇEVRELERİNE TOPLANANLARLA BİRLİKTE DAĞA ÇIKARAK ABDÜLHAMİD YÖNETİMİNE BAŞKALDIRDIKLARINI OLDUKLARINI AMLATMAK İSTEMEKTEDİRLER.

RUS ÇARI İLE İNGİLİZ KRALI REVALDE BULUŞUR

BU BULUŞMAYI İTTİHAT VE TERAKKİ YÖNETİCİLERİ OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN PAYLAŞILMASININ GÖRÜŞÜLMESİ OLARAK DEĞERLENDİRİRLER.

BAŞLAKLAR, ABDÜLHAMİD RUMELİ'DE BAŞLAYAN AYAKLANMAYI BASTIRMAK İÇİN ŞEMSİ PAŞA'YI OLAĞAN ÜSTÜ YETKİLERLE MANASTIR'A GÖNDERİR. FAKAT, TEĞMEN ATİF TARAFINDAN POSTANEDEN ÇIKARKEN ÖLDÜRÜLÜR. İTTİHAT VE TERAKKİ'YE KATILAN ELLERİN ARNAVUTUN İSTANBUL ÜZERİNE YÜRÜYECEĞİ TELGRAFLA PADİŞAHA BİLDİRİRLER. ABDÜLHAMİD'İN YAPABİLECEĞİ BİRŞEY YOKTUR. ÇARESİZ OSMANLI ANAYASASI'NIN İKİNCİ DEFA YÜRÜRLÜĞE KONMASINA İZİN

MEŞRUTİYET İLAN OLUNUR

MANASTIR'DA BİR BAYRAM HAVASI İÇİNDE SÖYLENEN NUTUKLAR VE ATILAN TOPLARLA MEŞRUTİYET İLAN OLUNUR. 23 TEMMUZ 1908. BU VESİLEYLE OSMANLI HÜKÜMDARI PADİŞAH II. ABDÜLHAMİD HALK ARASINA ÇIKAR. TÜRK, RUM, ERMENİ, ARNAVUT, ARAP, YAHUDİ BİR

BU TARİHTEN İTİBAREN YAKIN TARİHİMİZİN EN SİVRİLEN ŞAHSI "ENVER BEY" OLARAK TANIMLANMAKTADIR. "MUSTAFA KEMAL" GERİ PLANA İTİLMİŞTİR.

31 MART VAKASI, MEŞRUTİYETİ KARŞI ÇEŞİTLİ GÜÇLERİN HAZIRLADIĞI ASKERİ DARBE BİÇİMİNDE BİR AYAKLANMA OLAYIDIR. DEVLETİN KURTULUŞU İÇİN İLAN EDİLEN İKİNCİ MEŞRUTİYETİN BEKLENEN SONUCU VERMEMESİ, BU ARADA BOSNA-HERSEK VE GİRİT'İN KAYBI, BULGARİSTAN'IN BAĞIMSIZLIĞI ÜLKEDE HOŞNUTSUZLUĞU ARTTIRMIŞ, AYNI ZAMANDA SİYASİ ÇATIŞMALAR ÜLKEYİ ANARŞİ ORTAMINA GETİRMİŞTİR.

İSYANI SELANİK'TEN GELEN "HAREKET ORDUSU" BASTIRIR. MUSTAFA KEMAL'İN KURMAY BAŞKANI OLDUĞU BU ORDUNUN KOMUTANI MAHMUT ŞEVKET PAŞADIR.

31 MART OLAYI VE HAREKET ORDUSU

DERVİŞ VAHDETİ

İTTİHAT VE TERAKKİ'YE KARŞI KURULAN "AHRAR" FIRKASININ BİR YAN KURULUŞU OLAN "İTTİHADI MUHAMMEDİ" CEMİYETİ FİKİRLERİNİ "VOLKAN" GAZETESİ İLE YAYMAKTADIR. DERVİŞ VAHDETİ KIŞKIRTICI NİTELİKTEKİ YAZILARI İLE AMANSIZ BİR MUHALEFET YAPAR. BUNLARDAN "SERBESTİ" GAZETESİNİN BAŞ YAZARI HASAN FEHMİ BEY'İN KÖPRÜ ÜZERİNDE VURULARAK ÖLDÜRÜLMESİ, İTTİHAT VE TERAKKİ'YE MAL EDİLİR. BU ORTAM İÇERİSİNDE, MEŞRUTİYETİ KORUMAK İÇİN RUMELİ'DEN GETİRİLİP TAKSİM KIŞLASINA YERLEŞTİRİLMİŞ OLAN AVCI TABURUNUN BİR GECE BİRDEN AYAKLANMASIYLA OLAY BAŞLAMIŞ OLUR. BUNLARA SOFTALAR VE MEDRESE ÖĞRENCİLERİNİN KATILMASI İLE AYAKLANMA DAHA GENİŞ BOYUTLARA ULAŞIR. MECLİS DAĞITILIR. İKİ

AHMET SAMİM — HASAN FEHMİ — ZEKİ BEY

1909 – İKTİDAR MAHMUT ŞEVKET PAŞA'NIN ELİNDE

31 MART OLAYINDAN SONRA BİR SÜRE İÇİN DE OLSA BİR GÜÇ DENGESİ KURULMUŞTU. CEMİYET 1909 ORTALARINDA İBRAHİM PAŞA KABİNESİNE CAVİT BEY'İ MALİYE, TALAT BEY'İ DE DAHİLİYE NAZIRI OLARAK SOKABİLMİŞTİ. BU İTTİHATÇILARIN İKTİDARA EL KOYMASI ANLAMINA GELİYORDU. BUNA KARŞIN "İHTİLAF FIRKASI"NIN KURULMASI İLE MUHALEFET DE CİDDİ ŞEKİLDE ÖRGÜTLENDİ VE SEÇİME GİDİLDİ.

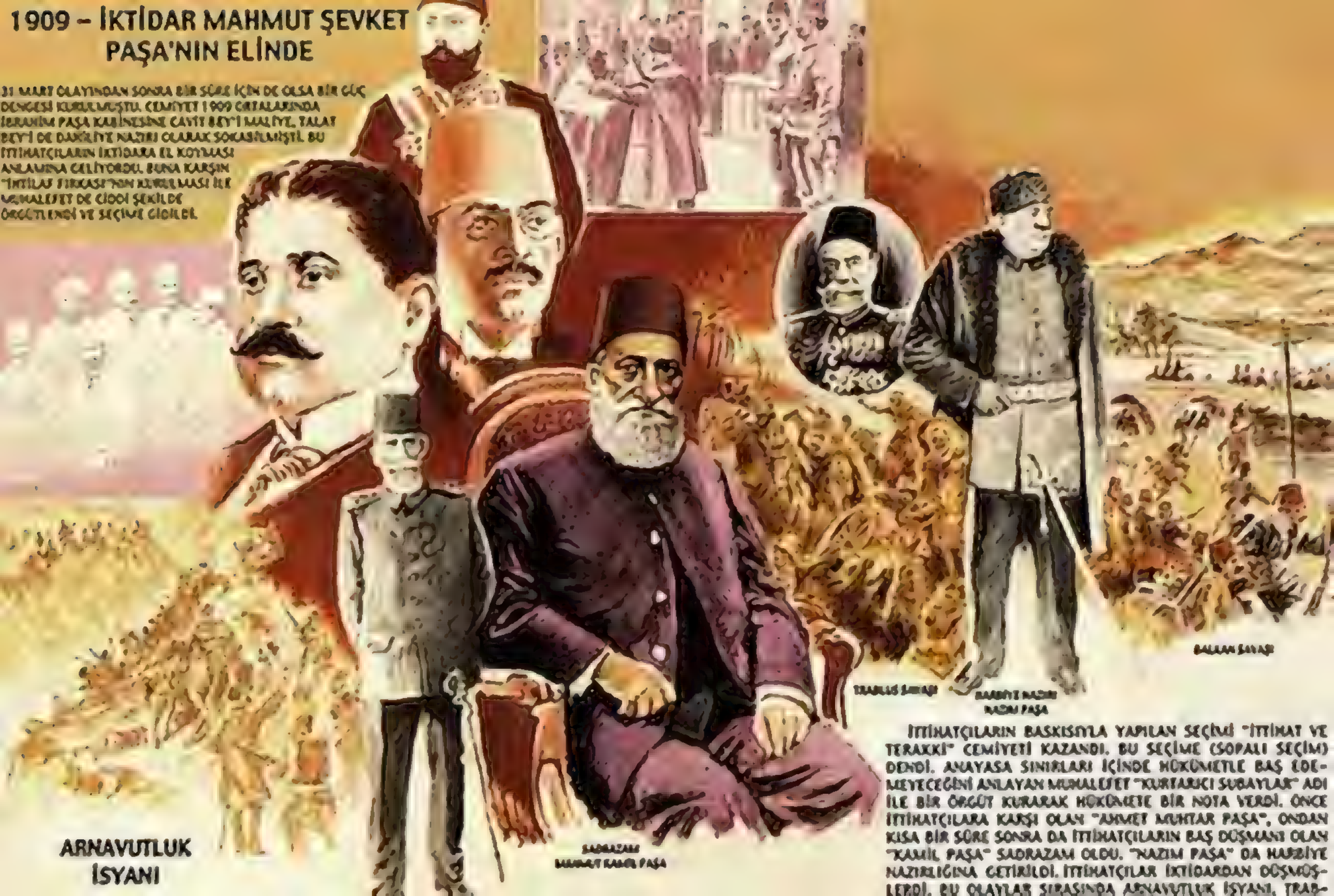

ARNAVUTLUK İSYANI

İTTİHATÇILARIN BASKISIYLA YAPILAN SEÇİMİ "İTTİHAT VE TERAKKİ" CEMİYETİ KAZANDI. BU SEÇİME (SOPALI SEÇİM) DENDİ. ANAYASA SINIRLARI İÇİNDE HÜKÜMETLE BAŞ EDEMEYECEĞİNİ ANLAYAN MUHALEFET "KURTARICI SUBAYLAR" ADI İLE BİR ÖRGÜT KURARAK HÜKÜMETE BİR NOTA VERDİ. ÖNCE İTTİHATÇILARA KARŞI OLAN "AHMET MUHTAR PAŞA", ONDAN KISA BİR SÜRE SONRA DA İTTİHATÇILARIN BAŞ DÜŞMANI OLAN "KAMİL PAŞA" SADRAZAM OLDU. "NAZIM PAŞA" DA HARBİYE NAZIRLIĞINA GETİRİLDİ. İTTİHATÇILAR İKTİDARDAN DÜŞMÜŞLERDİ. BU OLAYLAR SIRASINDA ARNAVUTLUK İSYANI, TRAB-

BALKAN SAVAŞI

BULGARİSTAN, YUNANİSTAN VE KARADAĞ OSMANLI DEVLETİ ALEYHİNE KENDİ ARALARINDA ANLAŞMIŞLARDI. BU DEVLETLER BİR ULTİMATOM VEREREK BALKANLARDA 1878 ANTLAŞMASI İLE KARARLAŞTIRILAN ISLAHATIN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ İÇİN OSMANLI DEVLETİ'NE ÇEŞİTLİ KOŞULLAR İLERİ SÜRDÜLER VE HEMEN ARDINDAN SAVAŞ PATLAK VERDİ. BULGAR YENİLGİSİ KARŞISINDA OSMANLILAR ÇATALCA'YA KADAR ÇEKİLDİ. EDİRNE'NİN DIŞINDA BÜTÜN TRAKYA ELDEN ÇIKMIŞTI. YUNANLILAR KARŞISINDA ÜSKÜP VE YANYA KAYBEDİLDİ. AVUSTURYA VE İTALYA SAVAŞAN DEVLETLERE KARŞI HAREKETE GEÇTİ.

BULGARİSTAN'IN KRALI

YUNANİSTAN'IN KRALI

KARADAĞ'IN KRALI

OSMANLI SULTANI

SAVAŞA KATILAN DEVLETLERİN KRALLARI

ARNAVUTLUK'A BAĞIMSIZLIK VERİLDİ. İŞKODRA'YA GİREN KARADAĞ, BURADAN ÇEKİLMEK ZORUNDA BIRAKILDI. YUNANİSTAN DIŞINDAKİ DEVLETLERLE MÜTAREKE YAPILDI. ANLAŞMA SAĞLANAMAYINCA BULGARLAR EDİRNE'YE SALDIRIYA GEÇTİ. KUŞATMA SONUCU 26 MART 1913'TE ŞEHİR TESLİM OLDU. YUNANLILAR EGE ADALARININ HEMEN TAMAMINI VE SELANİK'İ ELE GEÇİRDİLER. BULGARLARLA İKİNCİ MÜTAREKE YAPILDI. 30 MAYIS'TA YAPILAN LONDRA ANLAŞMASINA GÖRE MİDYE-ENEZ HATTI SINIR KABUL EDİLDİ.

MAHMUT ŞEVKET PAŞA BULGAR KUMANDANLARI İLE

BABIALİ BASKINI

23_OCAK_1913

TRABLUSGARP VE BALKAN SAVAŞLARININ PATLAK VERMESİ, SONRA BOZGUNLA GELEN YENİLGİ KAMİL PAŞA HÜKÜMETİ'Nİ ACZ İÇERİSİNDE BIRAKMIŞTI. İTTİHATÇILARIN İDAREYİ TEKRAR ELE ALMALARI İÇİN FIRSAT DOĞMUŞTU. GİZLİ YAPILAN TOPLANTIDA ENVER BEY'İN ISRARIYLE HÜKÜMETİ DEVİRME KARARI ALINIR. NASIL YAPILACAĞI SORULDUĞUNDA ENVER BEY, ADAMLARI İLE BU HAREKETİ YAPABİLECEĞİNİ SÖYLER. 23 OCAK GÜNÜ ENVER BEY VE İTTİHATÇI ARKADAŞLARI, HÜKÜMETİN TOPLANTI HALİNDE BULUNDUĞU BABIALİ'YE GİDERLER. CEMİYETİN ÜNLÜ HATİBİ ÖMER NACİ YAPTIĞI HEYECANLI KONUŞMASI İLE HÜKÜMETİ KORUYAN MUHAFIZ TABURUNUN TARAFSIZ KALMASINI SAĞLAR.

ENVER BEY VE SİLAHŞÖRLERİ YAKUP CEMİL İSMAİL CANBOLAT VE DİĞERLERİ

HARBİYE NAZIRI NAZIM PAŞA

GÜRÜLTÜ ÜZERİNE DIŞARIYA FIRLAYAN HARBİYE NAZIRI NAZIM PAŞA, ENVER BEY'İN ADAMLARINDAN OLAN YAKUP CEMİL TARAFINDAN VURULUR. ENVER BEY TOPLANTI ODASINA GİREREK KAMİL PAŞA'DAN İSTİFA DİLEKÇESİNİ ALIR. DOĞRUCA PADİŞAHA ÇIKAR. MAHMUT ŞEVKET PAŞA'NIN SADRAZAMLIĞINI İSTER. SULTAN REŞAT BU TEKLİFİ HEMEN KABUL EDER.

OSMANLI ORDUSUNDA YENİLİK

İKTİDARA GELDİĞİNDE YARDIMLARIMIZIN OLACAĞINDAN ŞÜPHEN OLMASIN

BALKANLARDAKİ OLAYLARDAN BÜYÜK DERS ALMIŞ GÖRÜNEN İTTİHAT TERAKKİ YÖNETİMİ ÜLKEDE BİR ÇOK YENİLİKLER YAPILMASI GEREĞİNİ DUYAR. ÖZELLİKLE ORDUDA YENİ BİR DÜZENLEMEYE GİDER. YAŞLI SUBAYLARI ORDUDAN ÇIKARIR, ORDU GENÇLEŞTİRİLİR. ALMANYA'DAN YENİ YÖNTEMLER ALINIR. DANIŞMAN OLARAK ORDUYA "LİMAN VON SANDERS" BAŞKANLIĞINDA PEK ÇOK ALMAN GENERALİ VE SUBAYLARI GETİRİLİR. BÖYLECE OSMANLI DEVLETİ ALMANLAR SAYESİNDE İYİCE YAKLAŞMIŞ OLUR. ANCAK ÇEŞİTLİ ALANLARDA GİRİŞİLEN YENİLİKLERDEN SONUÇ ALINAMAZ. ÇÜNKÜ BALKAN SAVAŞLARINDAN BİR YIL SONRA OSMANLI DEVLETİ YENİ BİR SAVAŞA

BU ARADA ENVER PAŞA SARAYA DAMAT OLMUŞTUR. BURADAN KAZANDIĞI GÜÇLE HARBİYE NAZIRLIĞINA ATANMIŞ, ORDUNUN TEK HAKİMİ OLMUŞTUR.

SARIKAMIŞ FACİASI

RUSLAR DOĞU ANADOLU'YA SALDIRIR ARALIK–1914

BİZZAT ENVER PAŞANIN KOMUTA ETTİĞİ KAFKAS KAREKÂTI BÜYÜK FELAKETLE SONUÇLANIR. BAŞLANGIÇTA BÜYÜK BAŞARILAR OLUR. OLTU YAKINDA YERİLEN SAVAŞTA RUSLAR BÜYÜK YENİLGİYE UĞRARLAR. FAKAT ENVER PAŞA ORDUNUN KIŞ HAZIRLIĞINI YAPMADAN SAVAŞIN DEVAMINI EMRETMESİ ÜZERİNE SARIKAMIŞ CİVARINDA BÜYÜK KAYIPLARA UĞRAR. ERZURUM, MUŞ, BİTLİS, TRABZON, ERZİNCAN RUSLARA BIRAKILIR. 1914'ÜN AĞIR KIŞI BİTERKEN KAFKAS CEPHESİNDEKİ OSMANLI GÜÇLERİ RUSLARA DEĞİL KARAKIŞA YENİLMİŞLERDİR. BU SAVAŞTA ALTMIŞ BİN KİŞİLİK 3. TÜMEN ALLAHU EKBER DAĞLARINI AŞMAK ZORUNDA KALMIŞTI. ON DÖRT SAATLİK YÜRÜYÜŞTEN SONRA BU DAĞ AŞILMIŞ, AMA DAĞIN ÖBÜR TARAFINDA BULUNAN HASKÖY'E ANCAK ÜÇ BİN ASKER ULAŞABİLMİŞTİ.

ÇANAKKALE SAVAŞI

DÜNYANIN EN GÜÇLÜ DONANMASI ÇANAKKALE'DE

BU SAVAŞ İNGİLİZ VE FRANSIZLAR İÇİN BİR BOZGUN, OSMANLI DEVLETİ İÇİN BİR ZAFER, MUSTAFA KEMAL İÇİN PARLAK BİR BAŞARIDIR.

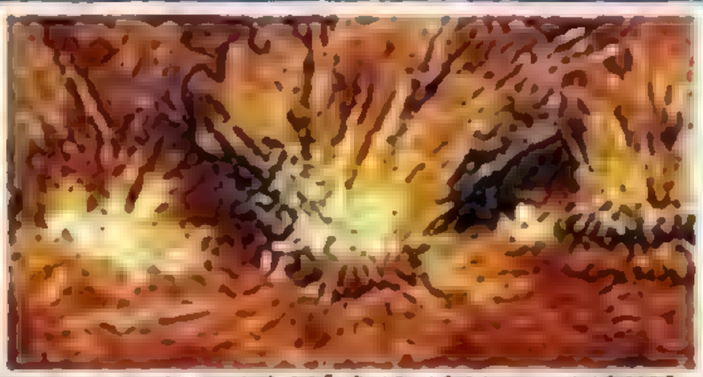

SAVAŞIN BAŞLICA SEBEBİ, BOĞAZLARI AÇIP YOK ETMEK ÜZERE OLAN RUSYA'YI KURTARMAK, DOĞU CEPHESİNDEKİ BÜYÜK İTİLAK KUVVETLERİNİN BATIYA YÖNELMESİNE ENGEL OLMAKTI. BOĞAZLARIN İŞGALİ KONUSU İNGİLİZ HÜKÜMETİNİN GÜNDEMİNE ALINMIŞTI. DONANMA BAKANI "WINSTON CHURCHILL" İŞGAL KONUSUNDA ÇOK ISRARLIYDI. BİRİNCİ DENİZ LORDU "SİR JOHN FİSHER" BÖYLE BİR HAREKATA KESİNLİKLE KARŞIYDI. BOĞAZLARI GEÇİP, İSTANBUL'U İŞGAL ETMENİN MÜMKÜN OLAMAYACAĞINI ISRARLA SAVUNUYORDU. CHURCHILL SAVAŞ BAKANI "LORD KITCHENER"İN DESTEĞİNİ ALMIŞTI. SAVAŞ KON-

HÜCUMLA BAŞLADI. 19-ŞUBAT-1915'TE AMİRAL "CARDEN" KOMUTASINDA ON İKİ PARÇA GEMİDEN OLUŞAN BİR FİLO İLE SEDDÜLBAHİR ATEŞ YAĞMURUNA TUTTU. "CARDEN"İN YERİNE GETİRİLEN AMİRAL J.M. DE ROBECK KOMUTASINDA 18-MART-1915'TE ASIL BÜYÜK HÜCUMA GEÇTİLER. 1500'E VARAN TOPLARI İLE TÜRK SİPERLERİNİ GÜLLE YAĞMURUNA TUTARKEN, BİR GECE ÖNCE MÜŞİR MAYIN GEMİSİNİN DÖŞEDİĞİ MAYINLARI FARK EDEMEDİLER. TÜRK TOPÇULARININ KARŞILIK ATEŞİ İLE DE FRANSIZ VE İNGİLİZLERİN BİR ÇOK ZIRHLISI BATARKEN BİR OKADARI DA HASARA UĞRADI. SAVUNMANIN BU KISMINI CEVAT PAŞA İDARE ETMEKTEYDİ. İTİLAF DEVLETLERİ BU AĞIR YENİLGİ ÜZERİNE BOĞAZI DENİZDEN GEÇİLEMEYECEKLERİNİ ANLAYINCA KARA HAREKATINA

CONK BAYIRI SAVUNMASI

İTİLAF KUVVETLERİ İLK ÇIKARMALARI 70 BİN KİŞİLİK BİR KUVVETLE 25 NİSAN'DA SEDDÜLBAHİR, ARIBURNU VE KUMKALE'YE YAPTILAR. ARIBURNU'NA ÇIKAN İNGİLİZ KUVVETLERİNE BAĞLI ANZAK BİRLİKLERİ GÖZETLEME TABURUNU GERİ PÜSKÜRTEREK KEMAL YERİ DENİLEN BÖLGEYE KADAR İLERLEDİLER. MUSTAFA KEMAL DÜŞMANIN ÇIKARMASINI FARK EDİNCE, KENDİ BÖLGESİ OLMAMASINA RAĞMEN VE ÜSTLERİNDEN BU YÖNDE EMİR ALMADAN EMRİNDEKİ 57. ALAYI HEMEN KOCAÇİMEN TEPESİNE, ARDINDAN DA CONK BAYIRINA SÜRDÜ.

YETİŞEN 19. TÜMENİN DİĞER BİRLİKLERİNİ DE HÜCUMA GEÇİRDİ. BÖYLECE İNGİLİZ KUVVETLERİ KIYIYA KADAR PÜSKÜRTÜLDÜ VE ÇANAKKALE KARA SAVUNMASININ TEMELİ ATILMIŞ OLDU. BUNDAN SONRA KARŞILIKLI SALDIRILAR BİR HAFTA SÜRDÜ. 1 MAYIS'TA YAPILAN TÜRK SALDIRISI İLE İNGİLİZLER DAR BİR KIYI ŞERİDİNE İTİLDİLER. CONK BAYIRI SAVUNMASINDA 57. ALAYIN GÖSTERDİĞİ KAHRAMANLIK TARİHE GEÇTİ. BU ALAYDAN TEK KİŞİ SAĞ KALMADI, ER VE SUBAYLARIN HEPSİ ŞEHİT DÜŞTÜ.

ARAP İSYANI

26 HAZİRAN 1916 İTTİHAT VE TERAKKİ YÖNETİMİNİN GÖREVE GETİRDİĞİ İSLAM DÜNYASININ KUTSAL MERKEZİNİN DİNİ YÖNETİCİSİ OLAN MEKKE ŞERİFİ HÜSEYİN İNGİLİZLERLE ANLAŞARAK OSMANLI DEVLETİNE KARŞI AYAKLANDI. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI BOYUNCA ORTADOĞUDA OSMANLILAR ALEYHİNE FAALİYE GÖSTEREN İNGİLİZ CASUSU ALBAY "LAWRENCE" HİCAZDAKİ AYAKLANMADA BÜYÜK ROL OYNADI. HÜSEYİN 2 KASIM'DA KRALLIĞINI İLAN ETTİ. BÖYLECE HİCAZIN BÜYÜK BÖLÜMÜ OSMANLI YÖNETİMİNDEN ÇIKTI.

VELİAHT'LA SEYAHAT

II. WİLHELM KAYZERİN İSTANBUL'A YAPTIĞI ZİYARETİN KARŞI ZİYARETİNİ PADİŞAH ADINA VELİAHD VAHDETTİN EFENDİ YAPACAKTI. MUSTAFA KEMAL'E VELİAHDLA BİRLİKTE GİTMESİ TEKLİF EDİLDİ. MUSTAFA KEMAL İÇİN BU BİR FIRSATTI. GELECEĞİN PADİŞAHI İLE YAPACAĞI SEYAHATTE ONA MEMLEKET MESELELERİNİ AÇARAK, BAZI TELKİNLERDE BULUNUP İKNAYA ÇALIŞABİLECEĞİNİ DÜŞÜNDÜ. YAPILAN TEKLİFİ BAŞKA ETTİ. DÜŞÜNDÜKLERİNİ VE SÖYLEMEK İSTEDİKLERİNİ VAHDETTİN EFENDİYE ANLATTI. VAHİDETTİN MUSTAFA KEMAL'E BAZI OLUMLU VAATLERDE BULUNDU. ALMANYA'YA VARDIĞINDA CEPHELERİ GEZDİ. SAVAŞIN GİDİŞATI HAKKINDA OLUMSUZ GÖRÜŞLERİNİ ALMAN İMPARATORUNA ORDU KOMUTANLARI OLAN "HINDENBURG" VE "LUDENDORFF"A AYNI ZAMANDA VELİAHD VAHDETTİN EFENDİYE AÇIKÇA BELİRTTİ. DÖNÜŞTE RAHATSIZLANDI. TEDAVİ İÇİN AVRUPA'YA GİTTİ. MUSTAFA KEMAL AVRUPA'DA İKEN PADİŞAH MEHMET REŞAT ÖLDÜ. VELİAHD VAHDETTİN SULTAN IV. MEHMET ADIYLA PADİŞAH OLDU. MUSTAFA KEMAL İSTANBUL'A DÖNDÜ VE YENİ PADİŞAHLA BİR KAÇ DEFA GÖRÜŞTÜ. İSTEKLERİNİ, MEMLEKETİN İÇİNDE BULUNDUĞU DURUMU TEKRAR ANLATTI. FAKAT TALAT VE ENVER PAŞALARIN ETKİSİNDE GİRMİŞ OLAN PADİŞAH VAHDETTİN VAATLERİNİ UNUTUP MUSTAFA KEMAL'İN İSTEKLERİNİ OLUMSUZ BULDU VE ONA SOĞUK DAVRANDI. SONUNDA MUSTAFA KEMAL'İ SURİYE'DE BULUNAN 7. ORDU KOMUTANLIĞINA ATADI.

BU ARADA RUSYA'DA DEVRİM OLDU. ÇARIN DEVRİLMESİ İLE BERABER RUSYA SAVAŞTAN ÇEKİLDİ. ÇEKİLMESİ İLE BERABER İŞGAL ETTİĞİ KARS, ARDAHAN, BATUM'U OSMANLI DEVLETİNE BIRAKTI. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ KENDİ TİCARET GEMİLERİNE ZARAR VERDİĞİ GEREKÇESİ İLE ALMANYA'YA KARŞI SAVAŞA KATILDI. SAVAŞ YILLARI İÇERİSİNDE DOĞU ANADOLU'DA ERMENİ KATLİAMLARI DEVAM ETTİ.

ORDULAR GÖKÜYOR

ATEŞKES
AVRUPA'DA SAVAŞ SONA ERDİ

MONDROS'ta MÜTAREKE

İTİLAF DEVLETLERİ OSMANLI DEVLETİ İLE EGE DENİZİNDEKİ LİMNİ ADASI'NDA KÜÇÜK BİR LİMAN KASABASI OLAN "MONDROS"TA MÜTAREKE ANLAŞMASINI İMZALADI. 31-EKİM-1918. TALAT PAŞA'NIN İSTİFASI ÜZERİNE AHMET İZZET PAŞA BAŞKANLIĞINDA İTTİHATÇI OLMAYAN BİR HÜKÜMET KURULUR. "MONDROS" MÜTAREKESİ'NİN DE BU HÜKÜMET İMZALAR. HARBİYE NAZIRI RAUF BEY (ORBAY) MÜTAREKE HEYETİNİN BAŞKANIDIR. MÜTAREKEYİ İTİLAF DEVLETLERİ ADINA İNGİLİZ AMİRALİ "CALTHORPE" İMZALAR. ATEŞKES ANLAŞMASININ HÜKÜMLERİ ÇOK AĞIRDIR. ÖZELLİKLE 7. MADDEYE GÖRE, ANLAŞMAYA TARAF DEVLETLER GÜVENLİKLERİNİ TEHLİKEDE GÖRDÜKLERİ TAKDİRDE HERHANGİ STRATEJİK BİR BÖLGEYİ İŞGAL EDEBİLECEKLERDİR. HER ŞEYİN BİTTİĞİNİ GÖREN İTTİHAT VE TERAKKİ PARTİSİ'NİN ELİTİ GELENLERİ BİR ALMAN DENİZALTISI İLE ÜLKEYİ TERK EDERLER.

OSMANLI HEYETİ

CALTHORPE

ÇEMAL TALAT VE ENVER PAŞALAR

"LİMAN VON SANDERS" KOMUTASINDAKİ YILDIRIM ORDULARI GRUBUNA BAĞLI BULUNAN 8. ORDU İNGİLİZLERİN BÜYÜK SALDIRISI KARŞISINDA DAĞILMAMIŞ OLDU. MUSTAFA KEMAL AYNI SONUCU ELDE ETMEK İÇİN 7. ORDUYU KURMUŞTU. ŞAM VE BEYRUT KAYBEDİLDİ. 4. ORDU BÜYÜK BÖLÜMÜ SADECE SAVAŞA KATILMAYAN ADANA'DAKİ 2. ORDU KALDI. MUSTAFA KEMAL HALEP'TE İNGİLİZ VE ARAP KUVVETLERİNİ YENDİ. BU SAVAŞIN SON ZAFERİ OLDU. ÇÜNKÜ MONDROS MÜTAREKESİ İLE SAVAŞ SONA ERMİŞTİ. 31 EKİM 1918

ATİNE'DEN LİMAN VON SANDERS VE YILDIRIM ORDULARI GRUBUNA KOMUTAN MUSTAFA KEMAL'İ GÖNDERİYOR

VON SANDERS

İSTANBUL İŞGAL ALTINDA

"MONDROS"MÜTAREKESİ'NDE ALINAN KARARLAR KISA BİR SÜRE SONRA UYGULANMAYA BAŞLAR. TÜRK ASKERLERİ TERKİS EDİLİR. HABERLEŞME, ULAŞIM, ASKERİ ÖNEM TAŞIYAN HER ŞEY VABANCILARA BIRAKILIR. BOĞAZLAR İŞGAL EDİLİR. YUNANİSTAN'IN DA ARALARINDA BULUNDUĞU GÜÇLÜ BİR İTİLAF DEVLETLERİ DONANMASI İSTANBUL BOĞAZI'NA DEMİR ATAR. İSTANBUL'DAKİ AZINLIK BUNU SEVİNÇLE KARŞILAR. İSTANBUL İŞGAL EDİLMİŞTİR. MUSTAFA KEMAL, YAVERİ SALİH BOZOK İLE BİRLİKTE HAYDARPAŞA'DA TRENDEN İNDİĞİNDE BU FECİ MANZARAYI GÖRÜR.

İTİLAF DEVLETLERİ'NİN BAŞ KOMUTANI FRANSIZ GENERALİ "FRANCHET D'ESPEREY"İN BEYAZ BİR AT ÜZERİNDE BEYOĞLU'NDAN FATİH EDASI İLE GEÇİŞİNİ, AZINLIKLAR BÜYÜK TAŞKINLIKLARLA ALKIŞLARLAR. BAHA BİR AY ÖNCE SADRAZAMLIK MAKAMINA GETİRİLEN AHMET İZZET PAŞA'NIN GÖREVİ BIRAKMASI İLE YERİNE AHMET TEVFİK PAŞA GETİRİLİR.

BİR DEVLETİN DOĞUŞU

İŞGALLERE KARŞI ULUSUN TEPKİSİ

MONDROS MÜTAREKESİ HÜKÜMLERİNE GÖRE TEMSİLCİSİNİN BÜYÜKLÜĞÜNÜ GÖREN VATANSEVER SUBAYLAR VE BAZI İTTİHATÇI KESİMDEN OLANLAR DAHA İŞGALLER BAŞLAMADAN ÖNCE TÜRK HAKLARININ BELİRLENMESİ VE SAVUNULMASI AMAÇLIYLA YURDUN ÇEŞİTLİ BÖLGELERİNDE SİYASİ DERNEKLER KURARLAR. "TRAKYA-PAŞAELİ MÜDAFAA-I HUKUK-U MİLLİYE CEMİYETİ" EDİRNE'DE, ERZURUM VE ELAZIĞ'DA ŞUBELERİ OLAN "VİLÂYÂT-I ŞARKİYE MÜDAFAA-I MİLLİYE CEMİYETİ" İSTANBUL'DA, "TRABZON MÜDAFAA-I MİLLİYE CEMİYETİ" TRABZON'DA, "KARAKOL CEMİYETİ" İSTANBUL'DA, ÇEŞİTLİ "REDD-İ İLHAK" CEMİYETLERİ İZMİR VE ÇEVRESİNDE FAALİYET GÖSTERMEKTEDİR. AYRICA YURDUN DEMEN BİR YERİNDE "İTTİHAD VE HÜRRİYET" "İSLÂM VE SELÂMET" DERNEKLERİ VARDIR. FAKAT ÇOK AZ KİŞİLERİN BİRLEŞMESİYLE, BİRBİRLERİNDEN HABERSİZ OLARAK KURULAN BU DERNEKLER YURDU BİR BÜTÜN OLARAK ELE ALMIYOR, SADECE BULUNDUKLARI BÖLGENİN SAVUNULMASI AMAÇINI TAŞIYORLARDI.

GÜNEY ANADOLU'DA FRANSIZLARA KARŞI DİRENİŞLER

BATIDA YUNAN ORDUSU İLERLEMESİNİ SÜRDÜRÜRKEN, ERMENİLERLE BİRLEŞEN FRANSIZLAR DA BÜTÜN KİLİKYA'YI İŞGAL ETMEKLE KALMAYIP ANADOLU İÇLERİNE DOĞRU İLERLEMEKTEYDİLER. GÜNEY'İN MERSİN, TARSUS, ADANA, OSMANİYE YÖRELERİNDE SUBAYLARIN ÖNCÜLÜĞÜNDE KURULAN HALK BİRLİKLERİN OLUŞTURDUKLARI DİRENİŞLER DAHA GENİŞ ÇAPLI VE BAŞARILI OLMAKTADIR.

MUSTAFA KEMAL PAŞA AMASYA'DA

13 HAZİRAN 1919 TARİHİNDE HAVZA'DAN HEYETİYLE BİRLİKTE AYRILAN MUSTAFA KEMAL PAŞA AYNI GÜN AMASYA'YA VARDI. MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN AMASYA'YA GELECEĞİ HALK TARAFINDAN DUYURULMUŞTU. ONU ŞEHRİN GİRİŞ TARAFINDA KARŞILADILAR. SONRA BELEDİYE'YE GİDİLDİ. MUSTAFA KEMAL PAŞA HALKA İLK AÇIK KONUŞMASINI BELEDİYE BALKONUNDAN YAPTI. BURADAKİ KONUŞMASINDA ULUSUN ANCAK TEK BİR GÜÇ OLARAK DÜŞMANI YURTTAN KOVABİLECEĞİ VE BU GÜCÜN OLUŞMASI İÇİN DE GEREKLİ HAZIRLIKLARIN YAPILMASI ÜZERİNE YOĞUNLAŞTIRDI.

AMASYALILAR, PADİŞAH VE HÜKÜMET İTİLAF DEVLETLERİNİN ELİNDE ESİRDİR. HÜKÜMET ELDEN GİTMEK ÜZEREDİR. BU KÖTÜ DURUMA ÇARE BULMAK İÇİN SİZLERLE İŞBİRLİĞİ YAPMAYA GELDİM.

AMASYA TAMİMİ

MUSTAFA KEMAL PAŞA, ÇAĞRISI ÜZERİNE AMASYA'YA GELEN YAKIN ARKADAŞLARI ALİ FUAT (CEBESOY) PAŞA, RAUF (ORBAY) VE REFET (BELE) BEYLERE GÖRÜŞLERİNİ AÇIKLADI. AYRICA ERZURUM'DAKİ XV. KOLORDU KOMUTANI KAZIM KARABEKİR PAŞA'NIN DA TELGRAFLA DÜŞÜNCELERİNİ ALDIKTEN SONRA BİR GENELGE HAZIRLADI. HAZIRLADIĞI BU GENELGEYİ 22 HAZİRAN GECESİ ARKADAŞLARINA GÖSTEREREK BAZI TARTIŞMALAR SONUNDA GENELGE ARKADAŞLARI TARAFINDAN DA ONAYLANDI. BU GENELGE ANADOLU VE TRAKYA'DAKİ BÜTÜN KOMUTANLIKLARA, SIVİL YÖNETİMLERE GÖNDERİLDİ. BU GENELGE "MONDROS MÜTAREKESİ" HÜKÜMETİNİN GEÇERSİZLİĞİ YÖNÜNDE BİR ÇAĞRI NİTELİĞİ TAŞIMAKTADIR. AÇIKÇASI BU GENELGE İSTANBUL HÜKÜMETİNE KARŞI BİR İSYAN NİTELİĞİNDEDİR. GENELGE ÖZETLE ŞÖYLEDİR.

- YURDUN BÜTÜNLÜĞÜ, ULUSUN BAĞIMSIZLIĞI TEHLİKEDEDİR.
- İSTANBUL'DAKİ HÜKÜMET, ÜSTLENDİĞİ SORUMLULUĞUN GEREKLERİNİ YERİNE GETİREMEMEKTEDİR. BU DURUM ULUSLARARASI YOK OLMUŞ GİBİ GÖSTERMEKTEDİR.
- ULUSLARARASI BAĞIMSIZLIĞINI YİNE ULUSUN DAYANMA GÜCÜ GÖSTERECEKTİR.
- ANADOLU'NUN HER BAKIMDAN EN GÜVENLİ YERİ OLAN SİVAS'TA ULUSAL BİR KONGRENİN HIZLICA TOPLANMASI KARARLAŞTIRILMIŞTIR.

PARİS BARIŞ KONFERANSI 1919 – 1920

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA YENİK İTİFAK DEVLETLERİ İLE YAPILACAK ANLAŞMANIN ÖN KOŞULLARINI BELİRLEMEK ÜZERE İTİLAF DEVLETLERİ TARAFINDAN PARİS'TE BİR KONFERANS DÜZENLENMİŞTİR. KONFERANS ÖNCE 10 DEVLETİN BAŞKANLARI VE MEVKİİYLE TEŞKİL EDİLEN BİR ZİRVE TOPLANTISI DÜZENİYNOE BAŞLAMIŞTIR. SONRALARI SİYASİ ÇEKİŞMELER VE KÜÇÜK DEVLETLERE SÖZ HAKKI VERİLMEMESİ ÜZERİNE KONFERANS BÜYÜKLER KONSEYİ HALİNE DÖNÜŞÜR. KONSEYDE ORLANDO'NUN "İTALYA" PASİF KALMASINA KARŞIN, ÜÇ ÜNLÜ DEVLET ADAMI WILSON "AMERİKA" LLOYD GEORGE "İNGİLİZ" VE CLEMENCEAU "FRANSA" BAŞI ÇEKİŞTİRİRLER. 4 BÜYÜKLER İTİFAK DEVLETLERİNDEN OLAN ALMANYA, AVUSTURYA VE BULGARİSTAN'LA BARIŞ ANLAŞMALARINI HAZIRLADIKTAN SONRA, OSMANLI DEVLETİNDE Kİ MEVKİİN BARIŞ KOŞULLARINI GÖRÜŞMEK ÜZERE 10 MAYIS'TA PARİS'TE BULUNMALARINI İSTEDİLER. KONFERANSA KATILAN ESKİ SADRAZAM FERİT PAŞA BAŞKANLIĞINDAKİ HEYETE SUNULAN BARIŞ KOŞULLARI KABUL EDİLEMEYECEK DERECEDE AĞIRDI. BUNUN ÜZERİNE DAMAT FERİT PAŞA İNGİLİZ DOSTLARINA GÜVENEREK BARIŞI İSTEDİĞİ DÜZEYE GETİREBİLECEĞİ UMUDUYLA PARİS'TEKİ HEYETE KATILMAK ÜZERE 13 HAZİRAN'DA İSTANBUL'DAN AYRILDI. KONSEY DAMAT FERİT PAŞA'NIN İSTEKLERİNE CEVAP BİLE VERMEDİĞİ GİBİ YERSİZ VE GEREKSİZ BULDU. ANLAŞMA SAĞLANAMAMASI ÜZERİNE OSMANLI HEYETİ 11 TEMMUZ'DA İSTANBUL'A DÖNDÜ. NİTEKİM Kİ AYNI MADDELERİ İÇEREN BU BARIŞ BELGESİ KISA BİR SÜRE SONRA "SEVR ANTLAŞMASI" OLARAK 10 AĞUSTOS 1920'DE YİNE DAMAT FERİT PAŞA TARAFINDAN KABUL EDİLECEKTİR.

YUNAN VE İTALYAN ORDULARI ANADOLU İÇLERİNE DOĞRU İLERLEMEKTEDİR

YUNAN ORDUSU EGE'DE İZMİR'DEN SONRA URLA, AYDIN, ÖDEMİŞ, BERGAMA VE AYVALIK'I İŞGAL ETMİŞTİ. KALMAYIP, ANADOLU İÇLERİNE DOĞRU İŞGALLERİNİ SÜRDÜRMEKTEYDİLER. BÖLGEDEKİ ERMENİLERİN İLERLEMELER KARŞISINDA BAZI BAŞARILAR ELDE EDİYOR OLMALARINA KARŞIN, TAZE KUVVETLERLE GÜÇLENEN YUNAN ORDUSU KARŞISINDA ELDE ETTİKLERİ YERLERİ TEKRAR YUNANLILARA BIRAKMAK ZORUNDA KALIYORLARDI. ZAMANIN İZMİR METROPOLİTİ HİRİSTOSTOMOS İŞGALCİ YUNAN ORDUSU KUMANDANLARINI İZMİR'DE BÜYÜK BİR COŞKUYLA KARŞILAR. AYNI ZAMANDA İTALYAN ORDUSU DA ANTALYA'DAN SONRA ANADOLU İÇLERİNE DOĞRU İLERLEMEKTEDİR.

MUSTAFA KEMAL PAŞA HEYETİYLE BİRLİKTE 26 HAZİRAN'DA SİVAS'A DOĞRU YOLA ÇIKAR. BU SIRADA SİVAS'TA TOPLANMASI KARARLAŞTIRILAN KONGRE İSTANBUL HÜKÜMETİ'Nİ TELAŞLANDIRMIŞTIR. HEMEN ENGELLEMEYE GİRİŞİLİR. DAHİLİYE BAKANI ALİ KEMAL, PADİŞAHTAN ALDIĞI YETKİYE DAYANARAK MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN TUTUKLANMASI VE AZLİ İÇİN BİR KARAR ALIR. 24 HAZİRAN'DA BU KARARI BÜTÜN VİLAYETLERE BİLDİRİR.

AYRICA, PADİŞAH TARAFINDAN ALİ GALİP ADINDA BİR ADAM ONUN TUTUKLANMASINI SAĞLAMAK İÇİN ON ADAMIYLA BİRLİKTE SİVAS'A GÖNDERİLMİŞTİR. ALİ GALİP'İN GELİŞİYLE MUSTAFA KEMAL PAŞA'YI (HAIN, ASİ, ZARARLI ADAM) OLARAK İLAN EDEN BAZI BİLDİRİLER SİVAS SOKAKLARININ DUVARLARINA YAPIŞTIRILMIŞTIR. ALİ GALİP, SİVAS VALİSİ REŞİT PAŞA'YA GİDER, VALİYE GÖREVİNİ HATIRLATARAK MUSTAFA KEMAL PAŞA'YI TUTUKLAMASINI İSTER. NEVARKİ VALİ REŞİT PAŞA VE MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN TUTUMLARIYLA, ALİ GALİP'İN PLANI SUYA DÜŞER.

EFENDİM BEN TUTUKLARIM DEDİYSEM KENDİ VİLAYETİM HUDUTLARI İÇİNDE OLURSA TUTUKLARIM DEMEK İSTEDİM.

MUSTAFA KEMAL PAŞA ŞEHRE GİRMEK ÜZEREDİR. BUYRUN TUTUKLAYIN.

MUSTAFA KEMAL PAŞA SİVAS'TA

27 HAZİRANDA SİVAS'A VARAN MUSTAFA KEMAL PAŞA HALKIN BÜYÜK COŞKUSUYLA KARŞILANIR. BU ARADA ALİ KEMAL İKİNCİ BİR BİLDİRİ YAYINLAR. BU BİLDİRİSİNDE, HALKI ORDU ALEYHİNE KIŞKIRTICI AĞIR BİR DİL KULLANIR. XX. KOLORDU KOMUTANI ALİ FUAT (CEBESOY) PAŞA BU BİLDİRİYE KARŞI ÇIKAR VERDİĞİ CEVAPTA ALİ KEMAL'İ DÜŞMANIN YANDAŞI OLARAK DEĞERLENDİRİR. CEVAP ÇOK SERT OLMUŞTUR. ALİ KEMAL İSTİFA EDER.

KUVAYİ MİLLİYE

İŞGALCİ GÜÇLERİN ANADOLU'DA BERLİVE CEMİYETLERİNE KARŞI MİLLİ VE ASKERİ BİRLİKLERİN ÖRGÜTLENİP SİLAHLA DİRENİŞ MÜCADELESİNE VERİLEN ADDIR. İŞGAL ORDULARI HÜKÜMET VE ŞEHİRLERİNİN TEMİZLENİP GÜVENLİĞİNİ GÖZÖNÜNE ALMA SİLAHLARINI BIRAKTIKLARI VEREN CEMİYET NE BİR DEVLET NE DE BİR ORDU OLARAK DEĞİL, BÜTÜN BİR MİLLİ OLARAK DÜŞMANIN KARŞISINA DİKİLDİ. İLK DİRENİŞLER, MONDROS MÜTAREKESİNİN İMZASI SONRASINDA FRANSIZLARIN GÜNEY DOĞU ANADOLU'YU İŞGALE BAŞLAMALARI ÜZERİNE YÖRE HALKI TARAFINDAN BAŞLATILDI. BATI ANADOLU'DA DA YUNANLILARA KARŞI İLK KUVAYİ MİLLİYE ÖRGÜTÜ AYDIN'DA ÖRGÜTÜ'YE ALBAY ALİ ÇETİNKAYA, DEMİR SANCAĞI, KIRIK ALİ BURGAN SANCAĞI, BUÇALI ESAT KONAKTAŞINBAŞI GÜÇLERİ BERABER, YÖRE EFELERİNİN OLUŞTURDUĞU ÇETE ÇARELERİ YUNANLILARA BÜYÜK KAYIPLAR VERDİRDİLER. ÖNCELİKLİ BİRBİRİNDEN HABERSİZ VE BAĞIMSIZ ÇALIŞTIKLARI BİRLİKLERİ NİTELEŞİNCE OLAN BU BİRİMLER SONRALARI ÇEŞİTLİ EFELER KONAKTAŞINDA BİRLEŞTİ. 4 EYLÜL 1919 SİVAS KONGRESİNDE ALINAN BİR KARAR UYARINCA ECZİTİ BÜTÜN KUVAYİ MİLLİYE BİRLİKLERİ "BATI CEPHESİ ADA ALTINDA ALİ FUAT (CEBESOY) KOMUTASINA VERİLDİ. KUVAYİ MİLLİYE GÜÇLERİ YAKINEŞ YUNAN ORDULARI İLE BÜYÜK AYNI ZAMANDA SİVAS KONGRESİ VE TBMM'NİN AÇILIŞI SIRASINDA DA SADRAZAM DAMAT FERİT PAŞA'NIN KUVAYİ MİLLİYE GÜÇLERİNE KARŞI DÜZENLEDİĞİ İÇ DÜŞMANLARA KARŞI DA SAVAŞTILAR.

YENİ DEVLETİN İLK ANAYASASI

TBMM İLE KURULAN DEVLETİN VARLIĞINI VE NİTELİĞİ BELİRLEYEN İLK ANAYASA "TEŞKİLAT-I ESASİYE KANUNU" 20 OCAK 1921'DE KABUL EDİLDİ.

MOSKOVA ANTLAŞMASI

DAHA ÖNCE TBMM'İ TANIYAN SOVYETLERLE YENİ BİR DOSTLUK ANTLAŞMASI İMZALANDI. 16 MART 1921'DE İMZALANAN BU ANTLAŞMADA, RUSLAR SEVR'İ TANIMIYOR, YENİ TÜRK DEVLETİNE HER TÜRLÜ YARDIMI YAPACAKLARINI KABUL EDİYORLARDI. ANTLAŞMA RUS DIŞİŞLERİ BAKANI ÇİÇERİN İLE MOSKOVA BÜYÜKELÇİSİ ALİ FUAT PAŞA TARAFINDAN İMZALANDI.

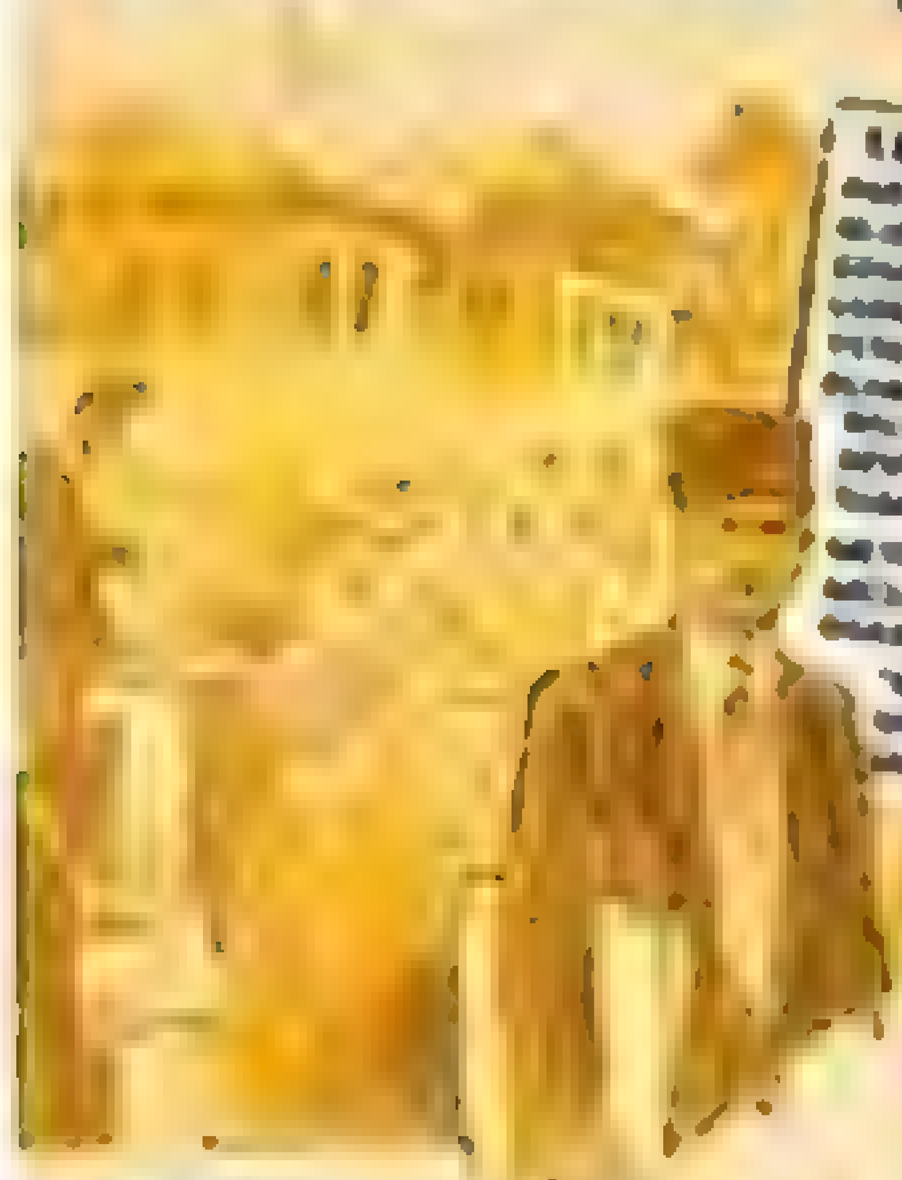

LONDRA KONFERANSI

PARİS KONSEYİ LONDRA'DA YAPILACAK BİR TOPLANTIYA İSTANBUL İLE BİRLİKTE ANKARA HÜKÜMETİNİN DE KATILMA İSTEĞİNİ İSTANBUL HÜKÜMETİNE BİLDİRİR. SADRAZAM TEVFİK PAŞA BU TEKLİFİ ANKARA HÜKÜMETİNE İLETİR. MUSTAFA KEMAL PAŞA VERDİĞİ CEVAPTA, TÜM YETKİLERİN TBMM'DE OLDUĞUNU ANCAK DOĞRUDAN BİR DAVET OLMADIĞI TAKTİRDE KONFERANSA KATILMAYACAKLARINI BİLDİRİR. BU SERİ YAZIŞMALAR SONUCU DOĞRUDAN DAVET ÜZERİNE, BEKİR SAMİ BEY BAŞKANLIĞINDAKİ HEYET LONDRA'YA GİDER. KONFERANS 23 ŞUBAT 1921'DE TOPLANIR. İLK GÜNKÜ KONUŞMADA TEVFİK PAŞA TÜRKİYE ADINA KONUŞMA HAKKINI ANKARA HÜKÜMETİNE BIRAKMIŞTIR. SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI'NIN BİR BAŞKA BİÇİMDE DEĞİŞTİRİLMİŞ OLMASINDAN BAŞKA BİR ANLAM TAŞIMAYAN TEKLİFİ TÜRK HEYETİNİN KABUL ETMEMESİ ÜZERİNE KONFERANS DAĞILIR.

İKİNCİ İNÖNÜ SAVAŞI

YUNANLILAR LONDRA'DA SİYASİ YÖNDEN ELDE EDEMEDİKLERİNİ ASKERİ YÖNDEN SAĞLAMAK İÇİN BURSA VE UŞAK'TAN ESKİŞEHİR YÖNÜNDE SALDIRIYA GEÇEREK İLERLEMEYE BAŞLARLAR. İSMET PAŞA KOMUTASINDAKİ GÜÇLER ONLARI [illegible] KARŞI SALDIRILARLA SAVAŞI SÜRDÜRÜR. [illegible] 31 MART 1921'DE TÜRK [illegible] GENEL SALDIRISI SONUCU YUNANLILAR DAĞILARAK GERİ ÇEKİLİR. [illegible] AFYON'U ALIRLAR. [illegible] YUNANLILAR AFYON'U BOŞALTARAK [illegible] MEVZİLERİNE ÇEKİLİR. [illegible]

TBMM'DE YENİ SİYASİ GURUPLAR

BAŞLANGIÇTA BİR UYUM İÇİNDE ÇALIŞMALARINI SÜRDÜREN MECLİSTE ZAMANLA ÇEŞİTLİ ANLAYIŞLARIN MEYDANA GETİRDİĞİ GURUPLAR OLUŞUR. "TESANÜT GURUBU", "HALK ZÜMRESİ", "ISLAHAT GURUBU", "MÜDAFAA-İ HUKUK GURUBU" ADLARINDAKİ BU GURUPLAR MECLİS ÇALIŞMALARINI AKSATIRLAR. MUSTAFA KEMAL PAŞA BU GURUPLARIN BİRLEŞMEMESİ ÜZERİNE KENDİSİ DE SONUNDA, ERZURUM VE SİVAS KONGRELERİ ANLAYIŞI DOĞRULTUSUNDA OLAN "ANADOLU VE RUMELİ MÜDAFAA-İ HUKUK GURUBU" ADINDA BİR GURUP KURAR. GURUBUN PROGRAMI VE İLKELERİ, KURTULUŞ SONRASINDA KURULACAK OLAN DEVLETİN BAĞIMSIZLIĞININ HAZIRLIĞI DOĞRULTUSUNDADIR.

SAKARYA SAVAŞI HAZIRLIĞI

[illegible]

[illegible]

SAKARYA SAVAŞI

[illegible]

26 AĞUSTOS 1922

BÜYÜK TAARRUZ

YUNANLILARIN 700 KİLOMETRELİK CEPHELERİNDE ASIL KUVVETLERİ ESKİŞEHİR-AFYON BÖLGESİNDE BULUNUYORDU. 26 AĞUSTOS SABAHI TÜRK ORDUSU YOĞUN TOPÇU ATEŞİNDE BU BÖLGEDEKİ YUNAN MEVZİLERİNE SALDIRIYA GEÇTİ. GÜN BOYUNCA SÜREN KANLI ÇARPIŞMALAR SONUNDA AFYON'UN GÜNEYİNDEKİ ÖNEMLİ TEPELER ELE GEÇİRİLDİ.

27 AĞUSTOS'TA SUVARİ BİRLİKLERİ, YUNANLILARIN ARKASINA GEÇEREK İZMİR-ESKİŞEHİR YOLUNU KAPATTI. YUNANLILAR GERİYE SİNCANLI OVASINA ÇEKİLMEK ZORUNDA KALDI. TINAZTEPE, BELENTEPE ELE GEÇİRİLDİ. AFYON KURTARILDI. İZMİR BAĞLANTISI KESİLEN YUNAN ORDUSU'NUN GÜNEY KANADI BÖYLECE ÇÖKMÜŞ OLDU.

BAŞKUMANDANLIK MEYDAN SAVAŞI VE ZAFER

29 AĞUSTOS'TA YUNAN GÜÇLERİ 2. ORDU İLE KÜZEYDEN, 1. ORDU İLE GÜNEY'DEN ÇEMBER İÇİNE ALINDI. BU ÇEMBERDEN GEDİK AÇIP KAÇABİLENLER, BATIDA SUVARİ KOLORDUSUNUN ELİNE DÜŞÜYORDU. DUMLUPINARDA SIKIŞIP KALAN 5 TÜMENLİK YUNAN ORDUSU'NUN BÜYÜK BİR BÖLÜMÜ BURADA İMHA EDİLDİ. ÇEMBERDEN KURTULAN BİRLİKLER DAĞINIK VE BAŞIBOZUK BİR BİÇİMDE ÇEKİLMEYE BAŞLADI. 30 AĞUSTOS AKŞAMININ GEÇ SAATLERİNE KADAR DEVAM EDEN VE BİZZAT MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN ZAFERTEPE'DEN KOMUTA ETTİĞİ BU SAVAŞA "BAŞKOMUTANLIK MEYDAN SAVAŞI" DENİLDİ. 31 AĞUSTOS'TA MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN "ORDULAR İLK HEDEFİNİZ AKDENİZDİR" EMRİ UYARINCA TÜRK ORDUSU YUNAN GÜÇLERİNİ KOVALAMAYA BAŞLADI. BAZI YUNAN BİRLİKLERİNİN UFAK ÇAPTA AÇTIĞI CEPHELER TÜRK SUVARİ BİRLİKLERİNİN HIZLI VE SÜREKLİ SALDIRILARI KARŞISINDA TUTUNMA OLANAĞI BULAMADI. UŞAK KURTARILDI. DAHA ÖNCE ÇEMBERİ YARIP KAÇAN YUNAN KOMUTANI GENERAL "TRİKOPİS VE DİYENİS" BURADAKİ ÇARPIŞMALARDA ESİR ALINDI. DERHAL UŞAK'A GÖNDERİLEN ESİR GENERALLER ORADA, MUSTAFA KEMAL PAŞA İLE GÖRÜŞTÜLER. YUNANLILAR KAÇARKEN GEÇTİKLERİ YERLERİ YAKIP YIKIYORLARDI. 5. SUVARİ KOLORDUSU 8 EYLÜL'DE MANİSA'YA, 9 EYLÜL'DE İZMİR'E GİRDİ. TÜRK SUVARİ BİRLİĞİ İZMİR'E GİRDİĞİNDE, İZMİR'DEKİ AZINLIKLAR PANİK İÇERİSİNDE İDİLER.

KÜZEYDE BURSA YÖNÜNDE ÇEKİLMEKTE OLAN BAZI YUNAN BİRLİKLERİ DE, TÜRK SUVARİ BİRLİKLERİ TARAFINDAN 11 EYLÜL'DE BURSA'DAN ATILDILAR. YUNAN VAHŞETİNDEN KURTULAN KÖY VE KASABA HALKI, KURTARICILARINI BÜYÜK BİR COŞKUYLA KARŞILIYORDU.

LOZAN BARIŞ KONFERANSI-1

BARIŞ GÖRÜŞMELERİ 21 KASIM 1922 GÜNÜ İSVİÇRE'NİN LOZAN ŞEHRİNDE BAŞLADI.

LOZAN BARIŞ KONFERANSI'NDA ANKARA HÜKÜMETİ'Nİ İSMET PAŞA BAŞKANLIĞINDA HASAN (SAKA) VE RIZA (NUR) BEYLER TEMSİL ETTİLER. KONFERANSA İNGİLTERE, FRANSA, İTALYA VE YUNANİSTAN BAŞTA OLMAK ÜZERE 9 DEVLET HEYETİ KATILDI. GÖRÜŞMELER ATEŞLİ VE TARTIŞMALI BAŞLADI. GÜNLERCE SÜRMESİNE RAĞMEN TEMEL KONULARDA ANLAŞMA SAĞLANAMADI. İSMET PAŞA, MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN VERDİĞİ TALİMATLARIN DIŞINA ÇIKMAMAKTA DİRENİYORDU. TÜRK HÜKÜMETİ'NİN BAŞLICA İSTEKLERİ ŞUNLARDI: "MİSAK-I MİLLİ"NİN TANINMASI, KAPİTÜLASYONLARIN KALDIRILMASI, BATI TRAKYA, BOĞAZLAR, AZINLIKLAR VE MUSUL MESELESİNİN HALLİ" İDİ. BU ÇOK ÖNEMLİ MESELELER ÜZERİNDE ÇEKİŞMELİ PAZARLIKLAR YAPILDI. İNGİLTERE ADINA KATILAN LORD CURZON'LA İSMET PAŞA ARASINDA ÇOK SERT TARTIŞMALAR OLDU. MÜTTEFİK HEYETLERİNİN HAZIRLAYIP TÜRK HEYETİ'NE SUNDUĞU BARIŞ TASLAĞINI TÜRK HEYETİ'NİN KABUL LEMEMESİ ÜZERİNE KONFERANS 4 ŞUBAT 1923'TE DAĞILDI.

MUSTAFA KEMAL PAŞA YURT GEZİSİNDE

MUSTAFA KEMAL PAŞA SALTANAT'IN KALDIRILIŞ VE HALİFELİK SORUNLARININ HALK TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞINI ANLAMAK MAKSADIYLA BİR YURT GEZİSİNE ÇIKTI. O AYNI ZAMANDA "ANADOLU RUMELİ MÜDAFAA-I HUKUK GURUBU"NU SİYASİ BİR PARTİ OLUŞUMUNA GETİRMEK İSTEMEKTEYDİ. BU MAKSATLA HALKLA KARŞI KARŞIYA GELİP, ONLARIN BU KONULARA NASIL BAKTIKLARINI ÖĞRENMEK İSTER. GEZİYE 13 OCAK 1923'TE ESKİŞEHİR'DEN BAŞLAR. İZMİT, BALIKESİR, MANİSA'YA UĞRAR. ORALARDA HALKA HİTAP EDER. ONLARIN GÖRÜŞLERİNİ ALIR. SORULAN SORULARA CEVAP VERİR. İZMİR'E GELİR. UZUN ZAMANDAN BERİ HASTA OLAN ANNESİ ZÜBEYDE HANIM 14 OCAK'TA İZMİR'DE ÖLMÜŞ VE KARŞIYAKA MEZARLIĞINA GÖMÜLMÜŞTÜR. ANNESİNİN MEZARINI ZİYARET EDER. BU ARADA ZAFERİN HEMEN SONRASINDA TANIŞTIĞI LATİFE HANIM İLE 29 OCAK'TA EVLENİR. BU ONUN İLK VE SON EVLİLİĞİDİR. DAHA SONRA 17 ŞUBAT'TA İZMİR İKTİSAT KONGRESİ'NİN AÇILIŞINA KATILIR VE KONGRENİN AÇILIŞ KONUŞMASINI YAPAR.

ARTAN GERGİNLİK KAVGAYA DÖNÜŞMEK ÜZEREYKEN ALİ FUAT PAŞA'NIN MÜDAHALESİYLE SÜKÛNET SAĞLANABİLDİ. MECLİS ÇALIŞIR DURUMA GELMİŞTİ. NE VARKİ 2 NİSAN'DA ALİ ŞÜKRÜ BEY'İN ÖLDÜRÜLMÜŞ OLDUĞU HABERİ GELİR. CİNAYET MUHAFIZ BİRLİĞİ KOMUTANI, AYNI ZAMANDA MUSTAFA KEMAL PAŞA'YA OLDUKÇA BAĞLI OLAN TOPAL OSMAN TARAFINDAN İŞLENMİŞTİR. İKİ GURUBUN ÇATIŞMASI MECLİSİ ÇALIŞAMAZ DURUMA GETİRİR. BUNUN ÜZERİNE VEKİLLER HEYETİ SEÇİMLERİ YENİLEME KARARI ALIR. 1 NİSAN'DA BİRİNCİ MECLİS SON TOPLANTISINI YAPTIKTAN SONRA KENDİ KENDİNİ FESH EDER.

SİYASİ VE ASKERİ ZAFERLER NE KADAR BÜYÜK OLURSA OLSUN İKTİSADİ ZAFERLERLE GÜÇLENDİRİLMEDİKÇE BAŞARI SAĞLANAMAZ, KISA SÜREDE SÖNER.

MEHMETÇİĞİN SÜNGÜSÜ İLE KAZANILAN BÜYÜK ZAFER LOZAN'DA KAYBEDİLMİŞTİR.

LOZAN BARIŞININ SONUÇ ALINAMADAN KESİNTİYE UĞRAMASI ÜZERİNE MECLİSTE HÜKÜMET SERT ELEŞTİRİLER KARŞISINDA KALDI. MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN KONUYA AÇIKLIK GETİREN KONUŞMASI ORTALIĞI YATIŞTIRMAYA KAFİ GELMEDİ. ATEŞLİ BİR MUHALİF OLAN ALİ ŞÜKRÜ BEY'İN ISRARLI SALDIRILARI BİR TÜRLÜ BİTMİYORDU.

YENİ KÜLTÜREL YÖNELİŞ

TARİKATLAR, TEKKELER-MEDENİ KANUN VE KADIN HAKLARI-TEVHİDİ TEDRİSAT VE KIYAFET YASALARI

MUSTAFA KEMAL PAŞA 24 AĞUSTOS 1925'TE KASTAMONU'YA YAPTIĞI GEZİDE, KENDİSİNİ KARŞILAMAYA GELENLERİ ELİNDE BİR PANAMA ŞAPKA OLDUĞU HALDE BAŞI AÇIK OLARAK SELÂMLADI. BU HALİ İLE ÇANKIRI VE İNEBOLU'YA DA UĞRADI. ORADA YAPTIĞI KONUŞMALARDA MEDENİYETİN BAHSETTİĞİ ONA ULAŞMANIN GEREKLİLİĞİNİ ANLATTI. ANKARA'YA DÖNDÜĞÜNDE, KENDİSİNİ KARŞILAMAYA GELENLERİN HEMEN HEPSİNİN BAŞINDA ŞAPKALARI VARDI. BUNUN ÜZERİNE 28 KASIM'DA İZMİR'DE KABUL EDİLEN BİR YASAYLA FES VE KALPAK YASAKLANARAK ŞAPKA GİYME ZORUNLULUĞU GETİRİLDİ. OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN KURULDUĞU YILLARDA BAZI TARİKATLARIN TEKKE VE ZAVİYELERİ, HALK EĞİTİMİNDE OLDUKÇA YARARLI OLMUŞLAR, FAKAT SONRALARI BU AMAÇLARINDAN UZAKLAŞMIŞLARDIR. MUSTAFA KEMAL PAŞA, KASTAMONU GEZİSİ SIRASINDA KILIK KIYAFETİN YANI SIRA TEKKE, ZAVİYELER VE TARİKATLAR KONUSUNA DA DEĞİNDİ. KENDİSİ ÇEŞİTLİ TOPLANTILARDA HALKA SÖZÜ EDİLEN BU KURUMLAR HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİ ANLATTI VE ONLARA TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İNEK HALİ İLE ÇAĞDAŞ BİR DEVLET OLMA YOLUNDA OLDUĞUNU DOLAYISIYLA BU ANLAYIŞ İÇİNDE OLAN DEVLETTE BU TÜR KURUMLARIN YERİ OLMADIĞINI AÇIK YÜREKLİLİKLE SÖYLEDİ. 13 ARALIK'TA TBMM'NİN ALDIĞI KARARLARCA BÜTÜN TEKKE VE ZAVİYELER KAPATILDI. 17 ŞUBAT 1926'DA KABUL EDİLEN "MEDENİ KANUN"LA KİŞİ VE AİLE HAYATINDA ÇAĞIN EN İLERİ TOPLUMU SAYILAN İSVİÇRE'NİN YAŞAM BİÇİMİ BENİMSENDİ. BÖYLECE ŞERİAT YASALARININ KADINLAR ÜZERİNDE UYGULADIĞI SINIR KALDIRILDI. DAHA ÖNCE DE "TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU" KARMA ÖĞRETİMİ BAŞLATMIŞTI. 1926'DA "MEDENİ KANUN"U GETİRDİ DAHA SONRALARI 3 NİSAN 1930'DA BELEDİYELERDE SEÇME SEÇİLME HAKKI TANINACAKTIR. KADIN HAKLARINDA SON DÜZENLEME 3 ARALIK 1934'TE YAPILARAK, KADINLARA MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİNDE MİLLETVEKİLİ SEÇME VE SEÇİLME HAKKI VERİLECEKTİR.

BİZ HER BAKIMDAN MEDENİ İNSAN OLMALIYIZ. FİKİRLERİMİZ VE DÜŞÜNCELERİMİZ TEPEDEN TIRNAĞA KADAR DEĞİŞMELİDİR. MEDENİYET ÖYLE KUVVETLİ BİR ATEŞ Kİ, ONA İLGİSİZ KALANLARI YAKAR MAHVEDER. İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ MEDENİYET AİLESİNDE LÂYIK OLDUĞUMUZ YERİ BULMALIYIZ. BEN MEMLEKET HAYRINA YAPTIĞIM İNKILÂPLARI MİLLETİMİZİN GÜVEN VE SAYGISINDAN İLHAM ALARAK YAPTIM. ALDIĞIMIZ KARARLARDA MİLLET ALEYHİNDE OLAN BİR ŞEY YOKTUR.

İSTANBUL DARÜLFÜN

BİZİM MİLLETİMİZE LÂYIK OLAN KIYAFET MEDENİ VE BEYNELMİLEL KIYAFETTİR. ÖYLE GİYİNECEĞİZ. PANTOLON, CEKET, YELEK, GÖMLEK, KRAVAT VE BUNLARI TAMAMLAMAK İÇİN DE BAŞTA GÜNEŞLİKLİ SERPUŞ. BU SERPUŞUN ADINA ŞAPKA DERLER. BUNA KARŞI ÇIKANLAR OLACAK. CAİZ DEĞİLDİR DİYENLER OLACAK. ONLARA SORUYORUM. YUNAN FESİNİ GİYMEK CAİZ OLUYOR DA, ŞAPKA GİYMEK NEDEN CAİZ OLMASIN?

EFENDİLER, EY MİLLET. BİLİNİZ Kİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ ŞEYHLER, DERVİŞLER, MÜRİTLER, MEZZUPLAR MEMLEKETİ OLAMAZ. EN DOĞRU VE HAKİKİ TARİKAT MEDENİYET TARİKATIDIR. MEDENİYETİN EMİR VE TALEP ETTİĞİNİ YAPMAK, İNSAN OLMAK İÇİN KAFİDİR. TARİKAT REİSLERİ, BU DEVRİMİN HİKMETİNİ, DEVRİMİN AÇIKLIĞIYLA ANLAYACAK VE KENDİ İLLERİNDEN DERHAL TEKKELERİNİ KAPATACAK, MÜRİTLERİNİN ARTIK ERGİNLİĞE ULAŞTIKLARINI ELBETTE ANLAYACAKLARDIR. ARKADAŞLAR, BULUNMUŞTUR MİLLETİN ÖNEMİNİ KONUŞURKEN, DUYDUĞUM VE GÖRDÜĞÜM ŞEYLERİ OLDUĞU GİBİ SÖYLEMEYİ TABİİ VE VİCDAN KANUŞUNDA VAZİFE BİLİRİM.

DEVRİMLERE DEVAM

MENEMEN OLAYI ŞUNU GÖSTERİYORDU. ANADOLU İNSANININ SOSYAL VE SİYASİ YAŞAMINI YÖNLENDİREN TARİKATLARIN YASALARLA FAALİYETLERİNE SON VERMESİ MÜMKÜN OLMAMAKTADIR. YÖNETİCİLERE GÖRE, HALKI YENİ BİR İDEOLOJİ İLE BÜTÜNLEŞTİRMEK GEREKİYORDU. BUNU SAĞLAMAK İÇİN DE HALK FIRKASININ YAN ÖRGÜTLERİ OLARAK, ESKİ TÜRK OCAKLARI 19 ŞUBAT 1932'DE "HALKEVLERİ"NE DÖNÜŞTÜRÜLDÜ. VE YURT ÇAPINDA YAYGINLAŞTIRILDI. ARTIK ULUS, ALTI İLKEYİ KAPSAYAN ALTI OKLU "KEMALİZM" İDEOLOJİSİ İLE BÜTÜNLEŞTİRİLECEKTİ. 1 AĞUSTOS 1932'TE OSMANLI BARÜLFÜNUNU, YERİNİ İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NE BIRAKTI. KIZ VE ERKEK AYIRIMI KALDIRILDI. 1932'DE TÜRK TARİHİNİN DÜNYA TARİHİ İÇİNDEKİ YERİNİ BELİRLEME VE TÜRK UYGARLIĞININ DİĞER UYGARLIKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİ ARAŞTIRMAK ÜZERE 12 NİSAN 1932'DE "TÜRK TARİH KURUMU" KURULDU. TÜRKÇENİN YABANCI KELİMELERDEN ARINDIRILMASINI AMAÇLAYAN "TÜRK DİL KURUMU" ÇALIŞMAYA BAŞLADI. "EZAN"IN TÜRKÇE OKUNMASI VE "KUR'AN"IN TÜRKÇE YAYINLANMASI YİNE BU YILLARIN GETİRDİĞİ DEVRİMLER ARASINDADIR.

"ÇIKTIK AÇIK ALINLA ON YILDA HER SAVAŞTAN"

CUMHURİYETİN 10. YILI GERİDE KALMIŞ, BU SÜRE İÇİNDE YENİ BİR KUŞAK YETİŞMİŞTİ. ŞİMDİ TÜRK ULUSU BU 10 YILDA GERÇEKLEŞTİRDİĞİ DEVRİMLERİN BAYRAMINI YAPIYORDU. 29 EKİM 1933'TE CUMHURİYET BAYRAMI BİR BAŞKA COŞKU BİR BAŞKA HEYECANLA KUTLANDI. BU BAYRAMDA BU GÜNE KADAR GERÇEKLEŞTİRİLEN DEVRİMLERİN YARATICISI OLAN CUMHURBAŞKANI MUSTAFA KEMAL PAŞA "10. YIL NUTKU" DİYE ÜN KAZANMIŞ OLAN KONUŞMASINI YAPTI. MAHKUM EDİLMİŞ OLAN ESKİ TERAKKİ PERVER CUMHURİYET FIRKASI ÜYELERİ İZMİR SUİKASTI MAHKUMLARI VE İSTİKLAL MAHKEMESİ KARARLARI İLE MAHKUM EDİLMİŞ OLANLARI DA KAPSAYAN BİR YASAYLA AF EDİLDİLER.

YURTTA SULH CİHANDA SULH

BAŞTA 1924'DEN BERİ İTALYA'DA İKTİDARDA BULUNAN FAŞİZM'İN YÜKSELİŞİ, ALMANYA'DA NAZİZM'İN YAYGINLAŞMASI SİYASAL ARENAYI GERGİNLEŞTİRMEKTE, YENİ BİR SAVAŞI GÜNDEME GETİRMEKTEYDİ. DIŞ POLİTİKA İLKESİNİ "YURTTA SULH CİHANDA SULH" SÖZLERİ İLE AÇIKLAYAN ATATÜRK TÜRKİYE ÇEVRESİNDE, ÇEVRE ÜLKELERİ İLE ORTAK BİR SAVUNMA VE BÖLGESEL İŞ BİRLİĞİNİ GERÇEKLEŞTİRECEK BİR DOSTLAR ÇEMBERİ OLUŞTURMAK İSTİYORDU. BU AMAÇ DOĞRULTUSUNDA İSMET İNÖNÜ BU ÜLKELERE ZİYARETTE BULUNDU. DAHA ÖNCE TÜRKİYE 1932'TE "CEMİYETİ AKVAM"A (MİLLETLER CEMİYETİ) GİRMİŞTİ. İNÖNÜ'NÜN BALKAN ÜLKELERİNE ZİYARETİ SONRASINDA, BÖLGE BARIŞINI SAĞLAYAN "BALKAN PAKTI" 9 ŞUBAT 1934'DE TÜRKİYE'NİN YANISIRA YUNANİSTAN, ROMANYA, YUGOSLAVYA ARASINDA İMZALANDI. TÜRKİYE, İRAN, IRAK VE AFGANİSTAN ARASINDA İMZALANAN "SADABAT PAKTI" İLE DOĞU SINIRLARI GÜVENCEYE ALINDI. KUZEYDE SOVYETLERLE BİR SORUN YOKTU. ZATEN ONLARIN KURTULUŞ SAVAŞI'NDAKİ YARDIMLARI VE SOVYET TANINMAMIŞ OLMALARI İKİ ÜLKE ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İYİ YOLDA OLDUĞUNUN GÖSTERGESİYDİ. ATATÜRK CUMHURBAŞKANLIĞI SÜRESİNDE HİÇ BİR ÜLKEYE ZİYARETTE BULUNMADI. FAKAT KENDİSİNİ ZİYARETE GELEN DEVLET ADAMLARI ÇOKTU. İRAN ŞAHI RIZA PEHLEVİ, YUNAN BAŞBAKANI VENİZELOS, IRAK KRALI EMİR FAYSAL, ÜRDÜN EMİRİ ABDULLAH, YUGOSLAVYA KRALI ALEKSANDER, AFGANİSTAN KRALI EMANULLAH HAN, İNGİLTERE KRALI EDWARD ATATÜRK'Ü ZİYARETE GELEREK ONUNLA GÖRÜŞÜP YAKIN İLİŞKİLER KURMUŞLARDIR.

SOYADI YASASI VE KEMAL ATATÜRK

21 HAZİRAN 1934'DE TBMM'DE KABUL EDİLEN "SOYADI KANUNU" İLE HER AİLENİN BİR SOYADI OLMASI ZORUNLULUĞU GETİRİLDİ. GÜNLÜK YAŞAMDA ZORLUK ÇIKARAN SORUNLARDAN BİRİ DE SOYADI YASASI İLE ÇÖZÜME ULAŞTI. 24 KASIM 1934'DE ÇIKARILAN BİR YASAYLA DA MUSTAFA KEMAL'E "ATATÜRK" SOYADI VERİLDİ. DİĞER BİR YASAYLA DA SOYADININ BAŞKALARI TARAFINDAN KULLANILMASI YASAKLANDI. MUSTAFA KEMAL, MUSTAFA'YI DA KALDIRARAK O GÜNDEN SONRA KEMAL ATATÜRK ADINI KULLANDI.

HATAY SORUNU

TÜRKİYE'NİN FRANSA İLE EN BÜYÜK SORUNU HATAY SORUNUYDU. FRANSIZLARLA YAPILAN ANKARA ANTLAŞMASI'NDA HATAY GEÇİCİ OLARAK FRANSIZLARA BIRAKILMIŞTI. [illegible]

HASTALIK VE SON

YOĞUN VE YIPRATICI ÇALIŞMALAR SONUNDA ATATÜRK'ÜN SAĞLIĞI BOZULMAYA BAŞLADI. 1936'DA YAKALANDIĞI SİROZ HASTALIĞI 1938'DE HATAY SORUNU SIRASINDA HAD SAFHAYA ULAŞTI. YURT İÇİNDEN VE YURT DIŞINDAN BİR ÇOK DOKTORUN ÇABASINA RAĞMEN HASTALIĞIN İLERLEMESİ DURDURULAMADI. BÖYLE OLMASINA BERABER YİNE DE YURT GEZİLERİNE ÇIKIYORDU. BU GEZİLER SONUNDA HASTALIK ONU YATAĞA DÜŞÜRDÜ. BÜTÜN ÇABALARA RAĞMEN 10 KASIM PERŞEMBE SABAHI SAAT 09:05'TE İSTANBUL DOLMABAHÇE SARAYINDA HAYATA VEDA ETTİ. CENAZESİ ANKARA'YA GÖTÜRÜLEREK ETNOĞRAFYA MÜZESİ'NDE GEÇİCİ KABRE KONDU. 10 KASIM 1953'DE CENAZESİ TÖRENLE ANKARA'DA RASATTEPE'DE YAPILAN ANITKABİR'E TAŞINDI. TÜRKİYE'DE ATATÜRK DÖNEMİ OLARAK ANILAN BİR ÇAĞ SONA ERMİŞTİ. ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜNDEN SONRA İSMET İNÖNÜ'NÜN CUMHURBAŞKANLIĞI VE CELAL BAYAR'IN BAŞBAKANLIĞI İLE TÜRKİYE'DE YENİ BİR DÖNEM BAŞLIYORDU.